

Vlaams
Parlement

ingediend op **19** (2020-2021) – Nr. 4
2 december 2020 (2020-2021)

Verslag

namens de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën,
Begroting en Justitie
uitgebracht door Philippe Muyters

over het ontwerp van decreet

houdende tweede aanpassing
van de uitgavenbegroting
van de Vlaamse Gemeenschap
voor het begrotingsjaar 2020

Samenstelling van de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie:

Voorzitter: Steven Vandeput.

Vaste leden:

Arnout Coel, Maaïke De Vreese, Philippe Muyters, Sarah Smeyers, Steven Vandeput;
Adeline Blancquaert, Anke Van dermeersch, Wim Verheyden;
Stijn De Roo, Peter Van Rompuy;
Willem-Frederik Schiltz, Maurits Vande Reyde;
Celia Groothedde, Björn Rzoska;
Ludwig Vandenhove.

Plaatsvervangers:

Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Lorin Parys, Wilfried Vandaele, Paul Van Miert;
Filip Brusselmans, Yves Buysse, Johan Deckmyn;
Jo Brouns, Koen Van den Heuvel;
Marino Keulen, Gwendolyn Rutten;
Mieke Schauvliege, Jeremie Vaneeckhout;
Bruno Tobback.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

Documenten in het dossier:

- 19** (2020-2021) – Nr. 1: Ontwerp van decreet + Bijlagen
- Nr. 2 en 3: Amendementen

INHOUD

I.	Inleiding	6
1.	Impact van de COVID-19-pandemie	6
2.	Praktische informatie	6
II.	Bespreking op dinsdag 10 november 2020	8
1.	Algemene inleiding bij de tweede begrotingsaanpassing 2020 en de begrotingsopmaak 2021 door minister Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed	8
1.1.	Inleiding	8
1.2.	Tweede begrotingsaanpassing 2020	8
1.3.	Begrotingsopmaak 2021	9
2.	Debat	13
2.1.	Tussenkoms van Philippe Muyters	13
2.2.	Tussenkoms van Anke Van dermeersch	13
2.3.	Tussenkoms van Björn Rzoska	13
2.4.	Repliek van Matthias Diependaele	14
3.	Toelichting door minister-president Jan Jambon bij de bevoegdheden Ondersteuning van de Vlaamse Regering, Rampenschade, Digitalisering, Facilities en ICT	14
III.	Bespreking op 17 november 2020	15
1.	Antwoorden van minister Matthias Diependaele op de vragen van de vorige vergadering.	15
1.1.	Antwoorden op vragen van Philippe Muyters	15
1.2.	Antwoorden op vragen van Anke Van dermeersch	15
1.3.	Antwoorden op vragen van Björn Rzoska	16
2.	Debat	16
2.1.	Tussenkoms van Anke Van dermeersch	16
2.2.	Repliek van minister Matthias Diependaele	17
2.3.	Tussenkoms van Björn Rzoska	17
2.4.	Tussenkoms van Willem-Frederik Schiltz	17
2.5.	Tweede repliek van Matthias Diependaele	17
2.6.	Tweede tussenkomst van Willem-Frederik Schiltz	18
2.7.	Derde repliek van Matthias Diependaele	18

IV. Bespreking op dinsdag 24 november 2020	18
1. Bespreking van het verslag van het Rekenhof over het onderzoek van de Vlaamse begroting voor 2021 en van de tweede aanpassing van de begroting voor 2020	18
1.1. Toelichting door Jan Debucquoy, raadsheer bij het Rekenhof.....	18
2. Antwoord van minister Matthias Diependaele	22
2.1. Inleiding	22
2.2. Gedeelde bezorgdheid over de structurele gezondheid van de Vlaamse begroting	22
2.3. De coronaprovisie	23
2.5. Onzekerheid over de verdeelsleutel binnen België van het Belgische aandeel in het EU-herstelplan Next Generation Europe .	23
2.6. Schuldnorm	23
2.7. De onderbouw van de overkapping van de Antwerpse ring	24
3. Bespreking	24
3.1. Tussenkomsst van Philippe Muyters	24
3.2. Tussenkomsst van Hannelore Goeman	25
3.3. Verderzetting tussenkomsst Hannelore Goeman	26
3.4. Tussenkomsst van Wim Verheyden	28
3.5. Tussenkomsst van Björn Rzoska	29
3.6. Tussenkomsst van Peter Van Rompuy	30
3.7. Tussenkomsst van Maurits Vande Reyde	31
3.8. Tussenkomsst van Stijn De Roo.....	33
3.9. Repliek van raadsheer Jan Debuquoy.....	33
3.10. Tweede tussenkomsst van Philippe Muyters	35
3.11. Tweede repliek van raadsheer Jan Debucquoy	35
3.12. Tweede repliek van minister Matthias Diependaele	35
3.13. Tweede tussenkomsst van Hannelore Goeman	39
3.14. Tweede tussenkomsst van Björn Rzoska	40
3.16. Derde repliek van minister Matthias Diependaele	41
V. Bespreking op woensdag 25 november 2020	41
1. Toelichting bij de bevoegdheden Justitie en Handhaving door minister Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme.....	41
2. Bespreking	41
2.1. Tussenkomsst van Lorin Parys	41
2.2. Tussenkomsst van Jo Brouns	42
2.3. Tussenkomsst van Adeline Blancquaert	42
2.4. Tussenkomsst van Ludwig Vandenhove.....	42
2.5. Tussenkomsst van Gwendolyne Rutten	43
2.6. Repliek van minister Zuhal Demir	43
2.7. Tweede repliek van minister Zuhal Demir	43

VI. Bespreking op 1 december 2020.....	44
1. Verderzetting van de algemene bespreking	44
1.1. Optrekken van de coronaprovisies	44
1.2. Appreciatie begrotingsaanpassing door de sp.a-fractie.....	44
2. Artikelsgewijze bespreking en stemmingen	45
2.1. Ontwerp van decreet houdende tweede aanpassing van de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2020	45
2.2. Ontwerp van decreet houdende tweede aanpassing van de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2020	45
2.3. Eindstemming	48
Gebruikte afkortingen.....	49
Bijlagen: zie de dossierpagina op www.vlaamsparlement.be	

I. Inleiding

1. Impact van de COVID-19-pandemie

De Vlaamse Regering diende eind oktober 2020 bij de voorzitter van het Vlaams Parlement naast de begrotingsontwerpen voor de begrotingsopmaak 2021 ook een tweede begrotingsaanpassing 2020 in.

De bespreking van de tweede begrotingsaanpassing 2020, die vooral een verhoging van de coronaprovisie ingevolge de COVID-19-pandemie bevat, liep helemaal samen met de bespreking van de begrotingsontwerpen van de begrotingsopmaak 2021.

Dit is ook logisch omdat voor beide groepen begrotingsontwerpen zich dezelfde uitdagingen stellen: het bestrijden van de COVID-19-pandemie en de gevolgen ervan die zich op alle domeinen van de maatschappij, zoals (mentale) gezondheid, economie, publieke financiën enzovoort, veruitwendigen. Daarbij worden bepaalde sociale groepen en sectoren veel zwaarder getroffen dan andere, wat tot bijzondere maatregelen voor die groepen en sectoren noopt.

De impact op de begroting op korte termijn slaat dus op het financieren van het bestrijden van de pandemie en het ondersteunen van het gezond economisch weefsel door het geven van zuurstof aan een aantal sectoren om de pandemie door te komen. Het leidt tot massale meeruitgaven en minderinkomsten, een naar Vlaamse normen zeer grote schuldopbouw en de creatie van een structureel begrotingstekort dat binnen een nog te bepalen termijn moet worden teruggedrongen.

Een bijkomend aspect is dat door het uitbreken van de tweede golf alle voorspellingen inzake economische groei en inflatie die aan de basis liggen van hoger genoemde begrotingsontwerpen al achterhaald bleken op het moment dat de ontwerpen werden ingediend.

Het gebrek aan houvast door het blijven woekeren van de pandemie zorgt voor economische en budgettaire mist waardoor het voor het beleid momenteel zeer moeilijk blijkt:

- te kunnen rekenen op betrouwbare, economische parameters;
- een begroting op te stellen die binnen voorspelbare marges blijft;
- het tijdstip te bepalen van de transitie van het bestrijden van de acute (sanitaire en economische) gevolgen van de crisis naar de periode erna waarin het beleid zich ook moet kunnen richten op een herstel van de economie via relancemaatregelen en het herstel van de publieke financiën.

2. Praktische informatie

Het Uitgebreid Bureau van 9 november 2020 besliste de ontwerpen houdende de tweede aanpassing van de begroting 2020 enkel in de commissie bevoegd voor Financiën en Begroting te laten behandelen vermits er behalve de verhoging van de coronaprovisie nauwelijks wijzigingen aan het decreet houdende de aanpassing van het uitgavendecreet 2020 werden aangebracht. Zoals reeds vermeld werden ze er gelijktijdig besproken met de ontwerpen voor het begrotingsjaar 2021.

Op 10, 17, 24 en 25 november en 1 december 2020 besprak de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie de begrotingsontwerpen voor het jaar 2021 gezamenlijk met deze voor de tweede aanpassing 2020 in aanwezigheid van:

- Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management;
- Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme;
- Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed.

Voor wat de begrotingsontwerpen 2021 betreft, is de laatste bespreking en stemming ingepland op 8 december 2020.

In dat kader werden dan ook andere parlementaire documenten samen met deze bespreking behandeld. Hierna volgt de olijsting van de besproken parlementaire documenten.

(De vergaderingen van 10 en 17 november 2020 en van 1 december 2020 werden als videoconferentie georganiseerd.)

Begrotingsontwerpen

Voor de begrotingsopmaak 2021:

- ontwerp van decreet houdende de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2021 (*Parl.St. VI.Parl. 2020-21, nr. 14/1*);
- ontwerp van decreet houdende de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2021 (*Parl.St. VI.Parl. 2020-21, nr. 15/1*);
- ontwerp van programmadecreet bij de begroting 2021 (*Parl.St. VI.Parl. 2020-21, nr. 513/1*). Over dit ontwerp van decreet wordt een afzonderlijk verslag gemaakt. De commissie besprak de hoofdstukken 1. Algemeen, 7. Financiën en Begroting en 9. Inwerkingtreding.

Voor de tweede aanpassing 2020:

- ontwerp van decreet houdende tweede aanpassing van de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2020 (*Parl.St. VI.Parl. 2020-21, nr. 18/1*);
- ontwerp van decreet houdende tweede aanpassing van de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2020 (*Parl.St. VI.Parl. 2020-21, nr. 19/1*).

Toelichtingen bij de begroting

Voor de tweede begrotingsaanpassing 2020 en de begrotingsopmaak 2021:

- Toelichtingen bij de middelenbegroting en de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2021 en bij de tweede aanpassing van de middelenbegroting en de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2020. Algemene toelichting (*Parl.St. VI.Parl. 2020-21, nr. 13/1*);
- Toelichtingen bij de begroting 2021. Meerjarenraming 2020-2025 (*Parl.St. VI.Parl. 2020-21, nr. 21/1*).

Voor de tweede aanpassing 2020:

- Toelichtingen bij de tweede aanpassing van de middelenbegroting en de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2020. Algemene toelichting (*Parl.St. VI.Parl. 2020-21, nr. 17/1*).

Verslag van het Rekenhof:

- Verslag van het Rekenhof over het onderzoek van de Vlaamse begroting voor 2021 en van de tweede aanpassing van de begroting voor 2020 (*Parl.St. VI.Parl. 2020-21, nr. 16/1*).

Beleids- en begrotingstoelichtingen 2021:

- Beleids- en begrotingstoelichting Hogere Entiteiten 2021 (*Parl.St. VI.Parl. 2020-21, nr. 13-B/1*);
- Beleids- en begrotingstoelichting Ondersteuning van de Vlaamse Regering en Rampenschade 2021 (*Parl.St. VI.Parl. 2020-21, nr. 13-A/1*);
- Beleids- en Begrotingstoelichting ICT en Facilitair Management 2021 (*Parl.St. VI.Parl. 2020-21, nr. 13-C/1*);
- Beleids- en begrotingstoelichting Financiën en Begroting 2021 (*Parl.St. VI.Parl. 2020-21, nr. 13-U/1*);
- Beleids- en begrotingstoelichting Justitie en Handhaving 2021 (*Parl.St. VI.Parl. 2020-21, nr. 13-K/1*).

Door de ministers werden een aantal documenten bezorgd die als digitale bijlage zijn opgenomen op de dossierpagina van dit document op www.vlaamsparlement.be.

Hierna wordt de verslaggeving dus beperkt tot wat relevant is om de begrotingsontwerpen houdende de tweede aanpassing 2020 te kunnen beoordelen.

II. Bespreking op dinsdag 10 november 2020

1. Algemene inleiding bij de tweede begrotingsaanpassing 2020 en de begrotingsopmaak 2021 door minister Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed

1.1. Inleiding

Matthias Diependaele licht de ontwerpen toe aan de hand van een presentatie (bijlage 1). Hij zal het achtereenvolgens hebben over de Vlaamse begroting (tweede aanpassing 2020 en opmaak 2021), de meerjarenraming, het ontwerp van programmadecreet en de begroting van zijn eigen departement.

Voorafgaand verklaart hij dat hij het even beu is als de commissieleden dat de tijden niet alleen economisch moeilijk maar ook zeer onduidelijk zijn. De opstelling van een begroting is immers erg afhankelijk van de raming van de economische parameters. De minister verwacht dan ook begrip voor de mist die hangt over de gevolgen van de tweede golf, maar afgezien van die beperking belooft hij wel om zelf zo transparant mogelijk te zijn in zijn uiteenzetting op grote lijnen.

1.2. Tweede begrotingsaanpassing 2020

1.2.1. Economische parameters

De aan de gang zijnde semi-lockdown doet vermoeden dat ook de meest recente economische cijfers, die van september dateren, aangepast zullen moeten worden. Op de tabel die hij daarop toont ziet men bijvoorbeeld dat de zeer negatieve cijfers voor het bbp in de economische begroting van juni licht verbeterd waren in de genoemde – maar dus achterhaalde – cijfers van september.

1.2.2. De aanpassingen aan middelen- en uitgavendecreet 2020

De volgende dia (dia 5) toont de tweede begrotingsaanpassing. Er is om te beginnen een bijstelling van de grote ontvangstenposten, die wat op en neer gaan. De

ene keer gaat de economie nog dieper en enkele maanden later wat minder diep, dan terug dieper. Er hangt dus nog altijd mist.

De doorstortingen van de federale dotaties worden bijgesteld met -2,1 miljard euro op basis van de slechtere economische vooruitzichten in juni, toen ze door de federale overheid zijn vastgelegd.

De gewestbelastingen worden terug naar boven bijgesteld op basis van de verbeterde economische vooruitzichten in september met bijna 450 miljoen euro. Die cijfers zijn inmiddels opnieuw onzekerder geworden. De totale bijstelling bedraagt -1,67 miljard euro.

Wat de uitgaven betreft, wijst hij op de overflowprovisie van +60,0 miljoen euro, de kapitaalverhoging bij imec met 14,4 miljoen euro, en de verhoging van de coronaprovisie voor de evenement- en horecasector met 250 miljoen euro tot 3 miljard euro.

Tot de stemming over de begroting vlak voor het kerstreces blijft overigens de mogelijkheid bestaan om daar nog verhogingen aan toe te voegen, afhankelijk van de evolutie van de coronacrisis, die door de regering van nabij wordt opgevolgd.

1.2.3. De Vlaamse Regering geeft gevolg aan advies Rekenhof in verband met correcte toepassing van de aanrekeningsregels (met inbegrip van het Oosterweel-project)

De minister herinnert vervolgens aan zijn mededeling bij de begrotingsaanpassing dat hij zou kijken of kon worden tegemoetgekomen aan de wederkerende opmerking van het Rekenhof over de correcte toepassing van de aanrekeningsregels, ook voor het Oosterweelproject.

Welnu, vanaf de tweede begrotingsaanpassing 2020 gaat de regering de beleidsuitgaven voor het Oosterweelproject conform artikel 34 van de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën budgetteren. Dat wil zeggen dat op het moment van de gunning van de overheidsopdracht de verbintenis budgettair wordt vertaald door ze vast te leggen. Daartoe worden de vastleggingskredieten in de tweede begrotingsaanpassing van 101,7 miljoen euro naar 627,4 miljoen euro verhoogd. Ook bij de begrotingsopmaak 2021 is in de nodige vastleggingskredieten voorzien. Het gaat daar om ongeveer 3 miljard euro.

Bij de afsluiting van dit onderdeel van zijn toelichting wijst de minister er nogmaals op dat de tweede coronagolf nog niet verwerkt is in de gepresenteerde cijfers.

1.3. Begrotingsopmaak 2021

1.3.1. Ontvangsten 2021

Volgend punt van zijn toelichting wordt gevormd door de begroting 2021. Dia 7 biedt een overzicht van de ontvangsten.

Bij de bruto aanvullende belasting op de personenbelasting is het verschil met de eerste begrotingsaanpassing 2020 nog beperkt omdat zij berekend is op de inkomsten uit 2019.

De volgende drie lijnen betreffen de dotaties, gevolgd door de gewestbelastingen, waarin sprake is van een inhaalbeweging, zonder dat daarin evenwel de tweede coronagolf is verwerkt, waarschuwt hij andermaal.

1.3.2. *Uitgaven 2021*

Daarop presenteert hij dia 9 met de uitgaven per beleidsdomein. In Onderwijs belopen zij ongeveer 15 miljard euro. De vereffeningskredieten zijn weergegeven in geel, de beleidskredieten in zwart. Het opvallende verschil in Mobiliteit en Openbare Werken is te wijten aan Oosterweel. Zoals gezegd worden in de tweede begrotingsaanpassing 2020 de vastleggingskredieten verhoogd van 101,7 miljoen euro naar 627,4 miljoen euro. In de begroting 2021 wordt 2,976 miljard euro extra ingeschreven ten opzichte van de eerste begrotingsaanpassing 2020 (diezelfde 101,7 miljoen euro).

1.3.3. *Netto-beleidsruimte*

Dia's 10 en 11 geven de netto-beleidsruimte weer, waarbij hij herinnert aan zijn eerdere presentatie van het draft budgetary plan. Er wordt vertrokken van het vorderingensaldo in de eerste begrotingsaanpassing 2020, dat verkregen werd door Oosterweel te halen uit het saldo ten opzichte van de evenwichtsdoelstelling.

De evolutie bij ongewijzigd beleid is het saldo van ontvangsten, uitgaven, ESR-correcties en onderbenutting. Resultaat is een vorderingensaldo in de tweede begrotingsaanpassing bij ongewijzigd beleid van bijna -1,4 miljard euro. Na verrekening in de volgende lijn van nogmaals Oosterweel, komt men uit op de netto-beleidsruimte. De uitbreiding daarvan evenals de extra aanwending worden nader toegelicht in de volgende dia's. Na verrekening van het Plan Vlaamse Veerkracht komt men uit op een tekort ten opzichte van de evenwichtsdoelstelling begrotingsaanpassing 2020 van bijna -2,34 miljard euro, dan wel -2,486 miljard euro met Oosterweel erbij.

De genoemde uitbreiding van de netto-beleidsruimte betreft maatregelen die genomen zijn in het kader van het regeerakkoord. Zij kunnen onderverdeeld worden in fiscale hervormingen zoals duolegaten, punctuele maatregelen en uitgaven. Die laatste betreffen fiscale hervormingen, het milderen van groeipaden, efficiëntie en kerntaken, en punctuele maatregelen. Hij herinnert eraan dat de regering in haar akkoord ervoor gekozen heeft om ruimte te creëren voor investeringen in de noden die zich voordoen in onder meer zorg en onderwijs, en tegelijk haar rekeningen op orde te houden.

1.3.4. *Nieuw beleid ingevolge het regeerakkoord*

Zijn volgende tabellen (dia 12-17) tonen het nieuwe beleid waartoe deze middelen worden aangewend op grond van het regeerakkoord.

De eerste lijn, ontvangsten regeerakkoord, betreft de jobbonus.

Zij wordt gevolgd door de uitgaven, die worden opgesplitst in Warm Vlaanderen, excelleren (voornamelijk Onderwijs en Vorming), extra investeringen (zoals in Onroerend Erfgoed), lokale besturen, Mobiliteit en Openbare Werken, Omgeving en andere. Daarop licht hij ze een voor een nader toe.

Voor Warm Vlaanderen wordt in 2021 ruim 100 miljoen extra uitgetrokken, waarvan ruim 2,7 miljoen euro voor Armoedebestrijding en Wonen (bijvoorbeeld de intrestaflossingen in de sociale woningbouw, die op het niveau van 2019 worden gehouden), en 97,5 miljoen euro voor Welzijn, onder andere personen met een handicap, ouderenzorg, integrale jeugdhulp en kinderopvang.

Het extra bedrag voor Excelleren gaat niet alleen naar Onderwijs, maar ook naar Economie en Innovatie: 30 miljoen euro gaat naar het afgesproken groeipad O&O.

Naar Onderwijs zelf gaat ruim 77,5 miljoen euro extra, waarvan men de bestemming op de dia ziet.

Bij de verhoging van de investeringen vermeldt hij de stijging met ruim 100 miljoen euro voor onder andere scholenbouw, infrastructuur O&O, ziekenhuizen, sport, IT-investeringen en culturele topinfrastructuur. De lokale besturen krijgen er ruim 47,5 miljoen euro bij voor onder andere de overname van de 50% respo-bijdrage en de ondersteuning van lokale besturen.

In Mobiliteit komt er 11,8 miljoen euro bij. In Omgeving is dat 6,75 miljoen euro, voornamelijk voor de aanleg van bos. Kanselarij & Bestuur krijgt 6 miljoen euro extra. Naar de projecten Integratie gaat 2 miljoen euro extra. Cultuur ontvangt 2,5 miljoen euro extra, voor onder andere de inhaalbeweging op het vlak van cultureel erfgoed en de versterking van VAF en VFL.

1.3.5. Nieuw beleid – coronacrisis gerelateerd

Bij het genoemde nieuwe beleid uit het regeerakkoord komt daar in de voorliggende begroting bovenop wat hij toont in zijn volgende tabel (dia 18). De eerste lijn betreft de coronaprovisie ter waarde van 300 miljoen euro.

Over de hoogte van het bedrag valt te discussiëren, maar wat voorligt is het aanleggen van de provisie. Als de crisis volgend jaar aanhoudt, zal de regering opnieuw moeten werken met een begrotingsaanpassing zoals in het afgelopen jaar. Op dit punt belooft hij andermaal volledige transparantie.

De tweede lijn wordt gevormd door de eerste opstap van 286 miljoen euro aan recurrente middelen in het kader van het sociaal akkoord in Welzijn. Op kruissnelheid gaat het om 550 miljoen euro.

Derde aanwending is een extra recurrent bedrag van 250 miljoen euro voor beleidsimpulsen in Onderwijs.

De 4,3 miljard euro aan eenmalige middelen uit het relanceplan worden apart gebudgetteerd. De regering is zo correct om de recurrente bedragen ook onmiddellijk in de begroting op te nemen, onderstreept hij. Tot slot vermeldt hij nog de extra uitgaven in het kader van het Klimaatfonds en Nieuw Beleid (voornamelijk ICT).

1.3.6. Raming geconsolideerde schuld

Daarop gaat de minister in op de raming van de geconsolideerde schuld. In de eerste begrotingsaanpassing groeide de schuld aan met 4,15 miljard euro, in de voorliggende begrotingsopmaak met 2,4 miljard euro, terwijl het relanceplan 1 miljard euro kost vanaf het begrotingsjaar 2021.

Het relanceplan betreft vastleggingen waarvan de betalingen pas later zullen volgen. Tot slot in dit verband is er nog de bijkomende schuld van de sociale huisvesting, waarvan de bedragen eveneens in de tabel zijn opgenomen.

1.3.7. Meerjarenraming

Na de begrotingen zelf vormt de meerjarenraming het tweede onderdeel van zijn toelichting. Het uitgangspunt daarbij is constant beleid. Alle maatregelen opgenomen in de begroting 2021 zijn constant beleid, inclusief de uitvoering van het regeerakkoord en de bijkomende maatregelen vanaf 2021 (onder andere de middelen voor het sociaal akkoord Welzijn (525 miljoen euro) en voor de versterking van Onderwijs (250 miljoen euro)). Het betreft de situatie van september 2020, voor de tweede coronagolf en bijhorende lockdown, merkt hij eens te meer op.

Daarop toont hij een tabel (dia 21) met de economische parameters voor inflatie en groei in de komende jaren, waarvan hij ten overvloede de onzekerheid onderstreept.

Zij wordt gevolgd door een diagram met de ontvangsten bij constant beleid. De opcentiemen vormen het grijze deel van de staven, de dotaties het zwarte, de gewestelijke belastingen het gele en de overige het donkergrijze. De eigen middelen zijn goed voor een vijfde tot een vierde van de globale middelen.

De volgende tabel (dia 23) toont de impact van de extra maatregelen (bovenop het regeerakkoord) op de begrotingen van de komende jaren. De minister attendeert in het bijzonder op de laatste lijn, die de onderhoudsuitgaven betreft die volgen op de eenmalige investeringen ter waarde van 800 miljoen euro in het relanceplan. Daarvoor wordt recurrent 10% meegenomen in de begroting. Ter informatie voegt hij een diagram toe met de verhouding van de beleids- en vereffeningskredieten (dia 24).

Een grafiek (dia 25) geeft de verdeling van de uitgaven over de beleidsdomeinen weer in 2025. Onderwijs en Vorming blijft goed voor een derde, Welzijn neemt toe tot 27%. Kanselarij, Bestuur, Binnenlandse Zaken en Justitie halen 10%, Mobiliteit en Openbare Werken 8%, Werk en Sociale Economie 7% en de rest (waaronder Onroerend Erfgoed) 17%.

Belangrijk is de zorgwekkende tabel met de vorderingensaldi (dia 26). Sommigen stellen dat de corona-uitgaven zichzelf terugverdienen. Zij creëren weliswaar schulden, maar geld kost vandaag niets. De minister treedt bij dat er geen groot probleem is als het daarbij blijft. Wel een probleem en bron van zorg is de oplopende schuld bij een structureel tekort, zoals dat zichtbaar is op een laatste lijn, schommelend rond 2 miljard euro. Dergelijk tekort gaat niet vanzelf weg zonder ingrijpen, waarschuwt hij.

Het volgende diagram toont de verdeling van de middelen voor nieuw beleid op grond van het regeerakkoord tegen 2025 (dia 27). De klemtonen die in het regeerakkoord zijn gelegd, zijn duidelijk: investeringen verhogen, welzijn en zorg en onderwijs.

De volgende tabel (dia 28) toont de resterende opstappen in het kader van het meerjarige traject van extra investeringen. Bij MOW gaat het om 40 miljoen euro in 2020 ten opzichte van 2019, waar in 2021 nog eens 75 miljoen euro bij komt. In totaal bedraagt de opstap 635 miljoen euro. De bedragen voor 2020 en 2021 zijn al opgenomen in de begrotingen van die jaren, merkt hij op. Verder vermeldt hij de extra middelen voor scholenbouw, infrastructuur O&O, culturele topinfrastructuur, onroerend erfgoed, ziekenhuizen, sport en IT.

Van de volgende tabel (dia 29), die toont welke geconsolideerde schuld er in welk jaar bijkomt, zijn verschillende ramingen nog erg rudimentair, erkent de minister. De bovenste lijn bevat de bekende schuld voor 2020 en 2021, naast ramingen voor de volgende jaren. Het relanceplan kost in totaal 4,3 miljard euro, maar wanneer dat geld precies wordt uitgegeven, valt nog af te wachten. Zelf hoopt hij alvast dat in 2021 meer schuld wordt gemaakt dan de geraamde 1 miljard euro, want dan zou dat betekenen dat er ook meer effectief geïnvesteerd is.

De derde lijn raamt de participaties van PMV en dergelijke. De recurrente uitgaven in de sociale huisvesting (buiten het relanceplan) tonen voor 2021 en 2022 in elk geval een stijging. Over de gehele legislatuur wordt 4,45 miljard euro geïnvesteerd. Verder vernoemt hij School Invest en de bouwkosten voor Oosterweel. Samen vormen zij de geel weergegeven nettoschuldtoename.

De schuldratio (laatste lijn van dia 29) kan men bepalen door hem te vergelijken met het bbp maar ook met het begrotingstotaal, meer bepaald de ESR-ontvangsten, wat interessanter is. Die laatste stijgt problematisch naar 100%, ziet men op de laatste lijn, wat nog altijd maar 10,26% van het bbp is. De minister wijst erop dat de EU-relancemiddelen nog niet zijn meegerekend.

2. Debat

2.1. Tussenkost van Philippe Muyters

Philippe Muyters vraagt of de elasticiteit van de inflatie- en de groeicijfers, waarvan sprake op p. 67 van de algemene toelichting, nog altijd geldt als het gaat om verschillen van 5 of 6 procent en niet langer om tienden van een procent zoals in het verleden bij normalere economische tijden.

2.2. Tussenkost van Anke Van dermeersch

Anke Van dermeersch begrijpt dat de minister Oosterweel nu toch wil opnemen in de begroting, wat zij waardeert, maar volgens haar zal de in de begrotingsaanpassing opgenomen 500 miljoen euro extra aan vastleggingskredieten daarvoor niet volstaan.

Het lid wijst ook op de grote financieringsbehoeften die ontstaan zijn door de coronacrisis en het probleem van de jaarafgrenzing waarover de minister het nog niet heeft gehad.

Koppelt de minister een concreet actieplan aan zijn waarschuwing over het onrustwekkende, structurele tekort dat de vorderingensaldi in de meerjarenraming vertonen? Hij verklaart immers zelf dat het de bedoeling is om terug naar een evenwicht te gaan met een uitgavennorm enzovoort. Volgens het lid is ook de instelling van een schuldnorm nodig.

Verder vraagt het lid of de stijging in de tweede begrotingsaanpassing 2020 op p. 57 van de algemene toelichting van de middelen voor de justitiehuisen en voor elektronisch toezicht met 700.000 euro of 10%, wat zij op zich ondersteunt, naar het eerste dan wel het tweede gaan en waarom.

In het licht van de volop woedende tweede golf vindt zij de coronaprovisie van 300 miljoen euro in 2021 bijzonder klein. Het omzetverlies van de ondernemingen in oktober en de eerste helft van november bedraagt op zich al 200 miljoen euro. Is de minister wel echt voorbereid op het ergste, zoals hij zichzelf zegt voor te nemen?

Heeft de minister, die de schuld afzet ten opzichte van de ESR-ontvangsten, een strategie voor de evolutie daarvan? Hoe bruikbaar is de schuldnorm? Heeft de minister een terugvalscenario bij stijgende rente? Elke geleende euro moet ooit terugbetaald worden. Wordt nagedacht over de herfinanciering van de hoofdsom?

2.3. Tussenkost van Björn Rzoska

Volgens *Björn Rzoska* spuit de minister zelf mist over de Vlaamse Veerkrachtplan. Er is zo weinig informatie over het plan bezorgd dat zijn fractie een tabel heeft moeten samenstellen over de verdeling van die 4,3 miljard euro aan de hand van mededelingen, uitspraken en aankondigingen van diens collega's in het parlement en in de pers. Kan de minister een meer complete toelichting geven?

2.4. Repliek van Matthias Diependaele

Matthias Diependaele belooft te onderzoeken of het mogelijk is om een meer gedetailleerd en vollediger overzicht te geven van het relanceplan Vlaamse Veerkracht, maar wijst er wel op dat het niet helemaal van hem alleen is. Hij moet dat met zijn collega's in de regering doorpraten.

Hij legt aan Anke Van dermeersch inzake de verwerking van Oosterweel in de begroting (toepassing artikel 34, VCO) uit dat niet vastleggingskredieten worden meegenomen in het vorderingensaldo, maar wel de vereffeningskredieten. Die vereffeningskredieten zullen volgens een betalingskalender (uiteraard gelinkt aan de werken) in de begrotingen van de volgende jaren worden opgenomen. De bedragen zijn wel opgenomen in de schuldopbouw. De werken moeten eerst uitgevoerd zijn voor de facturen betaald worden.

In economisch barre tijden acht de regering het niet opportuun om meteen richting begrotingsevenwicht te sturen, al blijft hij ervan overtuigd dat men dat ooit moet doen. Nu zou dat echter meer kwaad dan goed doen. Hij verklaart zich wel geïnteresseerd in haar suggesties waar het geld voor het tekort zou kunnen gevonden worden.

Vlaanderen had een schuldnorm van 65% ten opzichte van de ESR-ontvangsten ingesteld. Is mevrouw Van dermeersch bereid tegen de horeca-uitbaters, de zorgverleners en het onderwijspersoneel te zeggen dat ze niets voor hen kan doen omdat de bovengrens van de schuldnorm is bereikt? De coronacrisis is de enige reden waarom de regering bereid is de norm te overschrijden, daarvoor was haar begrotingsbeleid gezond en haar schuld onder controle.

Verder hoopt hij dat een volledige lockdown niet opnieuw nodig is en dat in 2021 niet opnieuw zoveel zal moeten uitgegeven worden als bij de eerste lockdown. Het is de bedoeling dat de economie blijft draaien en de ondernemingen open blijven. De regering houdt dit echter in de gaten en kan zoals gezegd tot aan de plenaire begrotingsbespreking voor het kerstreces wijzigingen aanbrengen aan de provisie. En zelfs als de provisie uitgeput is, maar bepaalde maatregelen blijken noodzakelijk, zal de regering die nemen conform de VCO-reglementering, nadat ze daarvoor de toelating van het parlement heeft gekregen.

Ook hij zou in normale economische tijden echter niet meer uitgeven dan er binnenkomt, maar dit zijn andere tijden. Nu komt het aan op maatregelen om onze samenleving en economie sterk te houden. Dergelijke opportuniteitsvraag is een andere afweging dan de boekhoudkundige benadering van een begroting.

3. Toelichting door minister-president Jan Jambon bij de bevoegdheden Ondersteuning van de Vlaamse Regering, Rampenschade, Digitalisering, Facilities en ICT

Voor de toelichting van minister-president Jambon en het debat dat daar op volgde, wordt verwezen naar het verslag bij de begrotingsontwerpen 2021.

III. Bespreking op 17 november 2020

1. Antwoorden van minister Matthias Diependaele op de vragen van de vorige vergadering.

1.1. Antwoorden op vragen van Philippe Muyters

1.1.1. *Elasticiteit van de ontvangsten*

Op diens vraag over elasticiteit antwoordt *Matthias Diependaele* dat zij voor een deel gebaseerd is op historische gegevens. Het is altijd moeilijk om de bijsturing van menselijk gedrag in te schatten, maar zeker in een situatie als deze, die men nooit eerder meemaakte. Hoewel er geen vergelijkbaar verleden is, kan hij wel verzekeren dat de berekening ook geldt bij hoge inflatiecijfers.

1.2. Antwoorden op vragen van Anke Van dermeersch

1.2.1. *Correct begroten financiering Oosterweelwerken*

Vervolgens beantwoordt minister Matthias Diependaele de vragen van Anke Van dermeersch. Zij begrijpt dat de minister Oosterweel nu toch wil opnemen in de begroting, wat zij waardeert, maar volgens haar zal de 500 miljoen euro extra aan vastleggingskredieten daarvoor niet volstaan, nog afgezien van het probleem van de jaarafgrenzing.

De minister heeft duidelijk toegelicht in de commissie op 10 november dat de regering niet alleen bij tweede begrotingsaanpassing 2020 een bedrag van 500 miljoen extra inschrijft maar ook een van 3 miljard euro extra bij de begrotingsopmaak 2021.

1.2.2. *Concreet actieplan inzake het structureel tekort – instelling van een schuldnorm*

Verder vroeg het lid of de minister een concreet actieplan koppelt aan zijn waarschuwing over het onrustwekkende, structurele tekort dat de vorderingensaldi in de meerjarenraming vertonen. Hij verklaart immers zelf dat het de bedoeling is om terug naar een evenwicht te gaan met een uitgavennorm enzovoort. Volgens het lid is ook de instelling van een schuldnorm nodig.

Matthias Diependaele legt nogmaals uit dat het huidige moment heel vervelend is. De regering moet erop letten zinnige uitgaven te doen en toch snel te handelen in een crisissituatie. Er moet naar gestreefd worden dat ze datgene bereiken waarvoor ze gedaan worden. Het is zeer moeilijk om tegelijk een algemeen oog op de begroting te houden. Economen zijn het erover eens dat de lijn van de begrotingsorthodoxie tijdelijk moet gevierd worden, op voorwaarde dat het om zinnige uitgaven gaat.

Het klopt dat vroeg of laat moet teruggekeerd worden naar een gezond begrotingsbeleid. De minister hoopt dat het licht aan het einde van de tunnel zichtbaar wordt. Volgens de laatste vooruitzichten van de Nationale Bank zou het effect van de tweede golf op de omzet van de ondernemingen eerder beperkt zijn tot 17%. De zekerheid over de mogelijkheid om met virus samen te leven dan wel het definitief te bestrijden met een vaccin, die nodig is voor de genoemde terugkeer, verwacht hij, zonder een definitieve datum te plakken, pas voor de volgende begrotingsopmaak. Dat betekent evenwel niet dat men intussen kan blijven stilzitten.

Precies daarom wil de regering in de tussentijd de omslag maken naar een begroting als beleidssturend instrument. Hij herhaalt de drie sporen die daartoe

bewandeld worden: het subsidieregister, de spending reviews inclusief de aan de gang zijnde heroverwegingen, en de uitgavennorm. Daarmee wordt ook de onafwendbare volgende crisis voorbereid, merkt hij nog op.

1.2.3. *Extra middelen voor Justitie en Handhaving in de tweede begrotingsaanpassing 2020*

Verder vroeg het lid of de stijging in de tweede begrotingsaanpassing 2020 op p. 57 van het ontwerp van uitgavendecreet tweede aanpassing 2020 van de middelen voor de justitiehuisen en voor elektronisch toezicht met 700.000 euro of 10%, wat zij op zich ondersteunt, naar het eerste dan wel het tweede gaan. Voor die vraag verwijst Matthias Diependaele haar door naar minister Zuhair Demir, al licht hij zelf al een tip van de sluier op aan de hand van de BBT. De middelen worden ingezet ter versterking van het evidencebased beleid dat een belangrijk doelstelling is.

Om dat te concretiseren zijn verschillende onderzoeksvoorstellen geformuleerd die de komende periode zullen leiden tot de uitvoering van onderzoeken rond volgende thema's: het oprichten van de centra intra-familiaal geweld; onderzoek naar een ideaal model ter behandeling van zedendelinquenten in de gevangenis; onderzoek naar gevangenispopulatie en noden om een goed hulp- en dienstverleningsbeleid te voeren in de gevangenis; onderzoek ter begeleiding van de ketenaanpak van KOMPAS+ om die verder uit te rollen over heel Vlaanderen; onderzoek ter begeleiding van het project SAMEN, snelrecht in Mechelen, Antwerpen en de regio Neteland.

1.3. Antwoorden op vragen van Björn Rzoska

1.3.1. *Mist rond de plannen inzake het relanceplan Vlaamse Veerkracht*

Op de opmerking van de heer Rzoska over de mist die de regering zou spuien over de Vlaamse Veerkracht, herinnert minister Matthias Diependaele aan de grote lijnen van het relanceplan die hij in de commissie op 6 oktober heeft uiteengezet. De verdere invulling is volop bezig. Hij belooft met een volledig overzicht te komen eens zij rond is. De vraag van het lid is immers terecht, erkent hij.

2. Debat

2.1. Tussenkomen van Anke Van dermeersch

2.1.1. *Schuldexplosie*

Ook bij de toen getoonde fiche met de raming van de geconsolideerde schuld heeft het lid een vraag (dia 29 van de presentatie). Hij wordt geraamd op 32 miljard euro in de begrotingsaanpassing 2020 en evolueert naar 37 miljard euro in de begrotingsopmaak 2021 en uiteindelijk 55,2 miljard euro in 2025. De netto schuldtoename in de voorliggende begroting belooft 4,9 miljard euro. De financieringsbehoefte bedraagt 5,925 miljard euro leert de algemene toelichting. Een en ander betekent in verhouding tot de ESR-ontvangsten een schuldratio van 65,5% voor de begrotingsaanpassing 2020 en van 72,5% voor de begrotingsopmaak 2021. Die percentages vormen een heel groot verschil met de schuldnorm.

Zonder maatregelen voorspelt het lid een schuldexplosie in de komende jaren. De ratio loopt bij ongewijzigd beleid immers verder op naar 103,3%. Helaas kan daar in de loop van de tweede golf nog bijkomen en is de huidige weergave dus nog minimaal. Is haar analyse correct? Zo ja, dan dringt zij erop aan op termijn een evenwicht na te streven, al heeft zij begrip voor de huidige maatregelen in het kader van corona.

2.2. Repliek van minister Matthias Diependaele

2.2.1. *Schuldexplosie*

Matthias Diependaele heeft nooit de schuldexplosie ontkend noch gezegd dat men zich geen zorgen hoeft te maken. Hij heeft wel altijd gezegd dat hij zich meer zorgen maakt over het structurele tekort, omdat dat de schuld doet oplopen als men er niets aan doet.

Netto schuldtoename (4,9 miljard euro) en financieringsbehoefte (5,925 miljard euro) zijn verschillende dingen. Begroting is een inschatting van uitgaven en inkomsten, terwijl financiering een precies bedrag is dat men leent. Beide komen niet perfect overeen. Er zijn dan ook afspraken met de bank om drie tot vier miljard euro in plus of min te gaan.

2.3. Tussenkost van Björn Rzoska

2.3.1. *Relanceplan Vlaamse Veerkracht*

Björn Rzoska betreurt dat het door gevraagde overzicht pas te gepasten tijde zal worden toegelicht. De collega's van de minister communiceren ondertussen aan een hoog tempo over wat ze allemaal met de relancemiddelen gaan doen, maar het parlement ontbeert een overzicht. Hij kan niet anders dan zijn zelfgemaakte tabel blijven aanvullen met wat hij verneemt in BBT's, het parlement en de pers.

Het lid probeert nog wel langs een omweg door te vragen hoeveel van de relancemiddelen die in de begroting 2021 zitten, buiten de begrotingsdoelstelling worden gehouden, en hoe dat bedrag is samengesteld.

2.4. Tussenkost van Willem-Frederik Schiltz

2.4.1. *Coronaprovisie en parlementaire controle*

Willem-Frederik Schiltz sluit zich ook aan bij de vraag hoe het parlement controle zal kunnen uitoefenen op de uitgaven die de regering doet met het grote maar niet gedefinieerde provisiebedrag waarvan zij de goedkeuring vraagt. De aankondigingen die tot nu toe gedaan zijn, acht hij wel te goeder trouw en binnen de gemaakte afspraken.

2.4.2. *Financiering van de bijkomende schuld*

Heeft de minister tot slot al zicht op de financiering van de bijkomende schuld? Wat is de haalbaarheid en wat zijn de stappen?

2.5. Tweede repliek van Matthias Diependaele

2.5.1. *Relanceplan Vlaamse Veerkracht*

Matthias Diependaele begrijpt de vraag over het relanceplan maar herhaalt dat hij daarover niet de enige heer en meester is, en zeker niet over de communicatie.

Het plan is al in grote mate uitgewerkt maar er zijn nog verfijningen nodig voor de definitieve bekendmaking. Hij is zeker niet tegen nadenken over de juiste constructie van de maatregelen, hun effectiviteit en over alle details daarvan.

In de begroting gaat het om één provisie van 4,3 miljard euro, die inderdaad buiten de begrotingsdoelstelling wordt gehouden. De vastleggingen moeten gebeuren in 2021 en 2022, al kan de eigenlijke uitvoering ook nog later zijn, zoals in het geval

van infrastructuur of klimaat. De facturen zullen dus zichtbaar zijn in de begrotingen van 2021, 2022, 2023 of nog later. In de eerste plaats moet echter zo snel mogelijk het signaal gegeven worden aan de economie dat die investeringen eraan komen.

2.5.2. *Financiering van de overheidsschuld*

Wat de financiering betreft, kan de Vlaamse overheid nog altijd tegen gunstige voorwaarden lenen op de kapitaalmarkt. De Vlaamse overheid heeft nog steeds een goede rating en wordt aanzien als een betrouwbare ontleners.

2.6. Tweede tussenkomst van Willem-Frederik Schiltz

2.6.1. *Controle op de coronaprovisie*

Willem-Frederik Schiltz blijft erbij dat de kwestie van de controle op de coronaprovisies nog niet geregeld is. Het parlement kan natuurlijk zelf beslissen hoe het die ziet, maar een verstandhouding over de controle op de coronaprovisies tussen parlement en de regering lijkt hem te verkiezen.

2.7. Derde repliek van Matthias Diependaele

2.7.1. *Controle op de coronaprovisie*

Matthias Diependaele wijst hem erop dat een begroting in principe een instrument van het parlement is, ook al doet de regering het voorbereidende werk. Het staat het parlement dan ook vrij om de begroting zelf in handen te nemen. Hij is echter niet zeker of het parlement strenger zou zijn dan hijzelf is.

IV. Bespreking op dinsdag 24 november 2020

1. Bespreking van het verslag van het Rekenhof over het onderzoek van de Vlaamse begroting voor 2021 en van de tweede aanpassing van de begroting voor 2020

1.1. Toelichting door Jan Debucquoy, raadsheer bij het Rekenhof

1.1.1. *Inleiding*

Jan Debucquoy merkt bij het begin van zijn toelichting op dat het Rekenhof, anders dan gewoonlijk, deze keer in zijn rapporten over de begrotingen niet alleen bezorgd is over de evoluties bij de andere overheden maar ook over die bij de Vlaamse Gemeenschap, al blijft het Rekenhof geloven in een uitweg. Aan het eind van de tunnel is er altijd licht.

Hij wijst er verder voorafgaand op dat de evaluatie van het Rekenhof niet in tegenstrijd is met die van de minister. Beide moeten samen worden gelezen. Het Rekenhof plaatst de uiteenzetting van de minister in een ruimer kader. Hij zal zich beperken tot de essentie, zijnde hoofdstuk 1 van het verslag. De opmerkingen over de andere beleidsdomeinen komen immers aan bod in andere commissies.

1.1.2. *De budgettaire context van België*

De begrotingsevolutie in de Vlaamse Gemeenschap moet men altijd zien binnen het grotere geheel van de Belgische begrotingsevolutie en de Europese begrotingsnormering. De evolutie van de andere begrotingen binnen België hebben ook impact op de Vlamingen. Hij is het evenwel eens met de minister dat iedereen eerst

voor de eigen deur moet vegen. Iedereen moet zich gedragen als een goede huisvader.

De budgettaire situatie van België wordt goed weergegeven in de eerste tabel die hij toont (dia 2 van bijlage 2). Zij komt uit het laatste verslag van de Hoge Raad van Financiën, dat van juli 2020 dateert. Entiteit II (alle gewesten en gemeenschappen) had een relatief gezonde begrotingssituatie, namelijk een tekort van 0,2% eind 2019. Vlaanderen deed het nog beter met een begroting die vrijwel in evenwicht was. De verontrustende evolutie zit voornamelijk bij entiteit I (de federale overheid en de sociale zekerheid), die een daling vertoonde van 1,5% bbp, en dat voorafgaand aan COVID-19. Dat is een verontrustende vaststelling.

Vervolgens toont hij twee grafieken op basis van het herfstrapport van de Europese Commissie (dia 3), dat twee weken geleden verscheen. Links ziet men de geraamde evolutie van het begrotingstekort tot 2022. Het tekort ten opzichte van is in 2020 het tweede grootst van alle Europese landen: 11,2% bbp. De ontwikkeling 2020-2022 loopt gelijk met de andere Europese landen, waarvoor hij verwijst naar de statistische bijlage bij de herfstprognose. Alleen Spanje doet het nog iets slechter.

Dezelfde verontrustende evolutie is zichtbaar in de overheidsschuld. In vergelijking met de andere Europese landen doen alleen Spanje, Italië en Griekenland het slechter, wat geen opbeurend nieuws is. België dreigt te evolueren van de middelmatige leerling die het was in 2018 en 2019 naar de slechtste.

1.1.3. Grote onzekerheid troef voor 2021

Bij de beoordeling van de Vlaamse begroting 2021 moet men er rekening mee houden dat het vrijwel onmogelijk is voor de minister om een accurate begroting op te stellen.

Er zijn immers drie grote onzekerheden, waarvan de eerste is dat we momenteel nog altijd niet weten wanneer er een einde komt aan de COVID-19-crisis. Bijlage 2 bij het verslag van het Rekenhof geeft een overzicht van de uitgaven die reeds gebeurden in het kader van specifieke COVID-19-maatregelen. Het Rekenhof wordt regelmatig op de hoogte gehouden door de administratie.

Van de provisie van 3 miljard euro is in 2020 reeds 2,6 miljard euro herverdeeld naar de verschillende beleidsdomeinen (dia 5), die desondanks samen nog voor 997 miljoen euro kredieten tekortkomen, een bedrag dat voor een groot deel uit de provisie zal komen, tenzij men andere, onbenutte kredieten kan aanwenden. De beleidsdomeinen voorspellen dat de reeds besliste maatregelen in 2021 nog een impact van voorlopig 134,4 miljoen euro zullen hebben. De in de begroting ingeschreven provisie van 300 miljoen euro voor 2021 lijkt het Rekenhof dan ook wat weinig.

Verder bevat bijlage 2 bij het verslag van het Rekenhof een gedetailleerd overzicht per beleidsdomein. Het beleidsdomein Economie blijkt goed voor de grootste uitgaven. Het bedrag voor Kanselarij, Bestuur, Buitenlandse Zaken en Justitie bevat ook de uitgaven voor de aankoop van medisch beschermingsmateriaal. Zij zijn dus niet aangerekend bij Welzijn.

In het algemeen zijn de COVID-19-kredieten bijzonder moeilijk te beoordelen voor het Rekenhof, vanwege het samenspel van onderbenutting en de opeenvolging van voortdurend nieuwe maatregelen. Dat ziet men voornamelijk bij het grootste bedrag, dat voor de ondersteuningsmechanismen voor zelfstandigen en kleine ondernemingen die verplicht moeten sluiten of een sterke omzetzakking kennen. Ondertussen zijn er al zes van die mechanismen, telkens voor een beperkte periode

en steeds met licht afwijkende voorwaarden, wat het moeilijk maakt om in te schatten of de kredieten voldoende hoog zijn.

Een andere bron van onzekerheid wordt gevormd door de verstrekte waarborgen. De capaciteit van Gigarant is opgetrokken van 1,5 naar 3 miljard euro. Bij PMV is die opgetrokken voor achtergestelde COVID-19-leningen. Daarnaast zijn er nog de handelshuurleningen. De genoemde kredieten moeten niet opgenomen worden in de begroting maar het verlies bij niet-terugbetaling uiteindelijk wel. De inschatting daarvan in de begroting is voorzichtig en misschien te laag, oordeelt het raadsheer. Men heeft alleen het percentage opgenomen dat in het kader van ESR verplicht is voor gestandaardiseerde waarborgleningen ten laste van het vorderingensaldo.

1.1.4. Onzekerheid over de economische parameters

Tweede grote onzekerheid is die over de economische parameters. Zowel de tweede begrotingsaanpassing 2020 als de begroting 2021 zijn gebaseerd op de Planbureaucijfers van september, maar die zijn ondertussen achterhaald. Het verschil met de herfstprognose van de EU bedraagt ruim 2% voor de economische groei, wat relatief veel is.

Als die aanname wordt gebruikt voor de berekening van de dotaties, dalen de inkomsten minstens met 1 miljard euro. De genoemde prognose houdt rekening met de verplichte horecasluiting van 21 oktober maar nog niet met die van niet-essentiële winkels van 3 november. Ook die raming is dus niet meer accuraat.

1.1.5. Onzekerheid over de verdeelsleutel binnen België van het Belgische aandeel in het EU-herstelplan Next Generation Europe

Derde onzekerheid wordt gevormd door het EU-herstelplan, waaruit België 5,15 miljard euro zou kunnen putten. Om te beginnen zijn deze middelen nog niet goedgekeurd door Europa. Hongarije, Polen en Slovenië houden de goedkeuring nog tegen. Bovendien is er nog geen akkoord over de verdeling binnen België. Vlaanderen vraagt 3 miljard euro, de federale begroting 1 miljard euro en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest een half miljard euro. De cijfers over de wensen van het Waals Gewest en de Franse Gemeenschap zijn nog niet bekend, maar uit een krantenartikel blijkt dat Di Rupo van plan is ook minstens 1,5 miljard euro te vragen, en alleen daarmee al zit men ruim boven 5 miljard euro.

De spreker herinnert wel aan de verklaring van de minister van Financiën en Begroting dat Vlaanderen in elk geval zijn plan van 4,3 miljard euro zal uitvoeren, ongeacht de Europese financiering.

Verder is er ook onzekerheid over de financieringsperiode: Europa kent 70% toe in 2021-2022 en 30% in 2023, maar uitbetaling is mogelijk tot 2026. Tot slot in dit verband moeten de relancemaatregelen goedgekeurd worden door Europa.

Vervolgens gaat de raadsheer in op het Plan Vlaamse Veerkracht, dat in de begroting is ingeschreven door middel van een provisie van 4,3 miljard euro. Wat men daarmee van plan is, is momenteel heel vaag. Dat geldt ook voor de toelichting.

Het Rekenhof stelt ook vast dat het bedrag buiten de berekening van het vorderingensaldo wordt gehouden, terwijl het wel degelijk meetelt voor die berekening. Het Rekenhof is ook verbaasd over gelijkstelling van vastleggings- en vereffeningskrediet, en dat terwijl de betalingen gespreid worden tot 2026.

1.1.6. *Begrotingsnormering 2020 en 2021*

De Europese begrotingsnormen zijn opgeschort op grond van de algemene ont-snappingsclausule bij sterke daling van de conjunctuur, en dat voor 2020 en 2021. Over wat zal gebeuren vanaf 2022 heerst nog grote onzekerheid.

De discussie woedt volop binnen de Europese Commissie. Punten zijn onder andere of er wel of niet op wordt gewacht dat het bbp opnieuw het niveau van 2019 be-reikt, en of men bij het opleggen van de normen meteen kiest voor nieuwe, aan-gezien de huidige normering thans geëvalueerd wordt.

De EU formuleert wel nog altijd aanbevelingen. De laatste keer was in juli 2020 bij beoordeling van het stabiliteitsprogramma. Zij zijn toen integraal onderschreven door de Hoge Raad van Financiën, die vraagt uitdrukkelijk dat ons land zich meer dan ooit inschrijft in het gecoördineerde economisch beleid van de EU. België kent immers een open economie, waarin de welvaart sterk afhankelijk is van de andere lidstaten. Omdat de daarnet geschetste uitgangssituatie van de begroting al zeer ongunstig is, bepleit de HRF andermaal dat in goede tijden buffers worden opge-bouwd voor minder gunstige tijden. Dat is tot nu toe niet gebeurd, waardoor onze startsituatie ongunstiger is dan de Nederlandse of de Duitse.

Europa zal bij de beoordeling van het Plan Vlaamse Veerkracht bekijken of het voldoende rekening houdt met de landspecifieke aanbevelingen; deze EU-aanbevelingen worden ook onderschreven door de Hoge Raad voor Financiën. Die houden in dat op korte termijn alle lidstaten maatregelen moeten nemen voor het bestrijden van de pandemie en het ondersteunen van de economie. Zij moeten de gevolgen voor de werkgelegenheid verzachten door zowel actieve arbeidsmarkt-maatregelen als aandacht voor vorming van de werknemers, maatregelen nemen om de liquiditeit van kmo's en zelfstandigen te versterken, en voldoende ruimte bieden aan nieuwe overheidsinvesteringen. Die moeten toegespitst worden op de groene transitie (duurzaam vervoer en duurzame energie) en de digitale transitie (in het bijzonder de 5G-netwerken en daarmee samenhangende projecten).

Vorige week heeft de EU een oordeel geveld over het Belgische ontwerp van be-grotingsplan 2021. Dat was heel positief. De COVID-19-maatregelen van de di-verse overheden zijn conform de EU-aanbevelingen. Niettemin blijft men bezorgd over de houdbaarheid van onze financiën op middellange termijn vanwege de hoge overheidsschuld. Die verwittiging werd alleen gestuurd naar België én de zoge-naamde 'Club Med'-landen: Frankrijk, Italië, Spanje, Griekenland en Portugal.

Verder blijft de vaststelling dat er binnen België nog altijd geen goede begrotings-coördinatie is.

1.1.7. *Positieve evoluties sinds de begrotingsaanpassing 2020*

Tot slot behandelt de spreker de positieve evoluties in de begroting sinds de be-grotingsaanpassing 2020. De eerste is het systematische gebruik van de beleids-kredieten, ook bij de rechtspersonen, waardoor het Vlaams Parlement, Rekenhof en burger een beter zicht hebben op de verbintenissen van de overheid.

Als voorbeeld noemt hij de begroting van Lantis. In de begrotingsaanpassing 2020 kan men nu kan lezen dat een krediet is ingeschreven van 627 miljoen euro voor de werken aan de linkeroever, en in de begroting 2021 wordt een bedrag van ruim 3 miljard euro uitgetrokken voor onder andere de rechteroever, naast een nieuw krediet van 722 miljoen euro voor de onderbouw van de overkapping van de Ant-werpse ring. Samen vormt dat een bedrag van meer dan 4,5 miljard euro aan verbintenissen, waarmee de nieuwe beleidswending zichtbaar wordt inzake de

financiering van de overkapping. De Vlaamse Regering wacht niet langer op onbenutte kredieten van MOW.

Positief is verder de stelselmatige verbetering van de beleids- en begrotingstoelichting, al is het werk nog niet af.

Nieuw is ook de toelichting van de ruiterwerking in de algemene toelichting, die een beter zicht geeft op hoe de overgedragen kredieten van vorige jaren worden aangewend voor nieuw beleid.

Tot slot wordt ook transparant gerapporteerd over de hoogte en de evolutie van de geconsolideerde schuld in de meerjarenraming.

De raadsheer kijkt er ook naar uit om in de toelichting van een toekomstig begrotingsrapport van het Rekenhof de operationalisering van de subsidiedatabank en de implementatie van de uitgavennorm als positieve evoluties in het begrotingsbeleid te kunnen evalueren.

2. Antwoord van minister Matthias Diependaele

2.1. Inleiding

Matthias Diependaele verzekert dat de Vlaamse Regering haar best doet zoveel mogelijk aan de input van het Rekenhof tegemoet te komen. Stap voor stap raken we er wel, stelt hij gerust.

Hij leest in het verslag twee soorten opmerkingen. De eerste, die over structuur en transparantie van de begroting gaan, geven goede punten aan de regering. De tweede gaan over de cijfers, en daar is de situatie helemaal anders.

2.2. Gedeelde bezorgdheid over de structurele gezondheid van de Vlaamse begroting

Wat die laatste betreft, verheelt hij niet dat ook hij bezorgd is. Het Rekenhof merkt op dat landen met een structureel gezond begrotingsbeleid voorafgaand aan corona, beter op de crisis weten te reageren. Dat is ook altijd de stelling van de minister geweest. Naast het principe om geen schulden door te schuiven naar volgende generaties, is dat inderdaad een van de redenen om zo snel als mogelijk terug te keren naar een gezond financieel beleid. Men moet altijd voorbereid zijn op de mogelijkheid van een volgende crisis dat heeft het verleden voldoende bewezen. Tekorten verdwijnen niet vanzelf maar vragen inspanningen.

Hij erkent dat de prognose over de schuldtoename bij ongewijzigd beleid tot 108% van de inkomsten van de Vlaamse overheid zorgwekkend is, maar het structurele tekort is dat volgens hem nog meer. Zij hangen onvermijdelijk samen: de eerste loopt op als men niets doet aan het tweede. Precies omwille van dat laatste werkt de regering er nu al aan om van de begroting een meer beleidssturend instrument te maken dat anticyclisch kan ingezet worden over een langere periode.

Eerste element daarvan is de subsidiedatabank, waarvan de eerste, conceptuele fase klaar is in het voorjaar van 2021, waarna echter nog verdere verfijning nodig is, waarschuwt hij nogmaals.

Tweede element wordt gevormd door de spending reviews, die in hun strikte vorm op langere termijn worden ingebouwd, maar op korte termijn al worden uitgeprobeerd op een algemene manier in de vorm van de brede heroverweging, waarin alle onderdelen van de overheid zichzelf bevragen of ze hun maatschappelijke doelstellingen wel bereiken. De minister verwacht veel van die oefening, die eveneens

in het voorjaar wordt gemaakt, maar tegelijk houdt hij zijn hart vast omdat zij niet evident is. Hij hoopt de medewerking te krijgen van de hele administratie. Hij rekent op waardevolle input vanuit de administratie.

Derde element is de uitgavennorm. De drie genoemde moeten toekomstige begrotingen beter in staat stellen tot bijsturingen.

2.3. De coronaprovisie

De minister verzekert dat de provisie van nabij wordt opgevolgd, zoals blijkt uit de bijsturingen van de provisie tijdens de eerste en tweede begrotingsaanpassing 2020 (telkens met 250 miljoen euro).

Bijsturing blijft mogelijk. Het is immers moeilijk vooraf te voorspellen hoeveel crisismaatregelen effectief zullen kosten, hoezeer ministers ook hun best doen voor hun domein.

De handelshuurlening is voorzichtig geraamd, erkent hij, maar dat is omdat de regering ervan uitgaat dat haar relancebeleid zal werken. De crisismaatregelen waren er van meet af aan op gericht het gezonde economisch weefsel overeind te houden. Hij hoopt dan ook dat de leningen voor het grootste deel terugbetaald worden. De verplichte verliesmarge werd wel opgenomen, zoals het Rekenhof vermeldt. Daar komt bij dat erop wordt gerekend dat de verhuurders een deel van de huurlast op zich nemen, vult hij nog aan. Volgens de minister doen zij dat omdat zij inschatten dat de huurders overeind blijven. De overheid spiegelt zich aan dat geloof in de redding van ondernemingen.

2.4. Economische parameters

Hij verzekert dat de regering probeert haar economische prognoses up-to-date te houden, maar de begroting moet nu eenmaal op een bepaald moment ingediend worden. De huidige parameters zijn inderdaad die van september 2020 zoals wettelijk voorgeschreven.

2.5. Onzekerheid over de verdeelsleutel binnen België van het Belgische aandeel in het EU-herstelplan Next Generation Europe

Wat het EU-geld betreft, is op dit moment nog geen bedrag opgenomen in de begroting. Verder biedt hij aan om in de komende weken de commissie een overzicht van de relancemaatregelen voor te stellen, ook al gaat het om een voortdurend proces.

Dat vastlegging en vereffening gelijkgesteld worden in 2021, komt omdat de regering er nog geen zicht op heeft wanneer zal moeten betaald worden. De vastleggingen moeten gebeuren in 2021-2022 bevestigt hij nogmaals, omdat het gaat om eenmalige uitgaven: investeringen in de strikte – en correcte – zin. Betaling kan tot 2026, aangezien infrastructuur- en ICT-projecten nu eenmaal een langere doorlooptijd hebben. Naargelang stapsgewijs een betere inschatting mogelijk is, wordt de begroting daarop afgesteld.

2.6. Schuldnorm

De minister stelt het Rekenhof gerust dat de regering niet de schuldnorm wenst aan te passen. De prognose gaat uit van ongewijzigd beleid. De regering zal moeten bekijken hoe zij de komende jaren een traject vastlegt om terug te keren naar een gezond financieel beleid en een evenwicht. Het timingprobleem wordt veroorzaakt door de huidige economische malaise. Wanneer wordt het licht aan het eind van de tunnel zichtbaar?

In elk geval worden nu al de instrumenten ingebouwd om te gepasten tijde bijstellingen te kunnen doen. Hopelijk naderen we het einde van de tweede golf, nog afgezien van de hoopgevende verhalen over vaccins. Een datum durft hij er echter niet op te plakken.

2.7. De onderbouw van de overkapping van de Antwerpse ring

Wat de onderbouw van de overkapping betreft, legt hij uit dat men die laatste later niet kan realiseren zonder daar nu al rekening mee te houden bij de funderingen.

3. Bespreking

3.1. Tussenkoms van Philippe Muylers

3.1.1. *Inleiding*

Philippe Muylers bedankt vooreerst de afvaardiging van het Rekenhof voor de kwaliteit van het rapport en de toelichting.

Hij noemt de voorliggende begroting uniek en somber, zoals ook de huidige crisis dat is. Vooral de Belgische budgettaire situatie oogt zeer somber.

Hij waardeert om te beginnen dat steeds meer stappen genomen worden in de richting van een prestatiebegroting.

3.1.2. *De economische onzekerheid weegt zwaar op het begrotingsbeleid*

Daarnaast ademt deze begroting de grote onzekerheid. Alles wijzigt voortdurend. De ramingen voor de groeicijfers groeien en dalen maar bovendien op een nooit eerder vertoonde schaal. Het gaat niet langer slechts om cijfers na de komma die wijzigen. Wel integendeel.

3.1.3. *Structureel tekort niet laten aanslepen*

Verder heeft de regering terecht gedaan wat Europa vraagt: eerst de pandemie indijken en de economie ondersteunen, ook al is het effect daarvan zichtbaar in de begroting. De minister zegt terecht vooral wakker te liggen van het structurele tekort in de meerjarenraming dat van deze economische onzekerheid het gevolg is.

Dat laatste houdt aan als geen maatregelen worden genomen, maar Vlaanderen heeft inmiddels een traditie om dat wel te doen. De Vlaamse Regering nam er bij de bankencrisis, en vervolgens om beleidsruimte te creëren na de zesde staats-hervorming. Hij is het eens met de minister om dat nu opnieuw te doen. Het is geen optie om onze kinderen en kleinkinderen ermee te belasten, en bovendien moeten we ons voorbereiden op een volgende crisis.

3.1.4. *Corona-provisie*

Welke zijn de beleidsdomeinen waaraan volgens het Rekenhof op p. 20 van zijn verslag een te hoge financiering uit de coronaprovisie is gegeven? Hoe reageert de minister?

Hoeveel zou het Rekenhof de provisie voor 2020 en 2021 verhogen (p. 21)? Is het zeker dat alle aanvragen voor 2021, die samen leiden tot het genoemde bedrag van 997 miljoen euro voor 2020, gerechtvaardigd zijn, zeker in het licht van de heersende onzekerheid?

Kan de minister tot slot bevestigen dat alle relance-uitgaven en -ontvangsten binnen de begroting zullen geregistreerd worden ook al blijven ze buiten de norm?

3.1.5. *Vlaamse Veerkracht*

Ook het ongeziene relanceplan maakt de voorliggende begroting uniek. Het is zowel op duurzame transitie als economisch perspectief gericht.

3.1.6. *Conclusie*

Het lid vat samen dat zijn fractie waardeert dat de regering zich voorneemt om in onzekere tijden de schuld niet groter te maken dan nodig. Dat is niet gemakkelijk omdat heel wat gerechtvaardigd klinkende vragen geformuleerd worden, maar elke euro schuld die vandaag wordt gemaakt, moet in de toekomst terugbetaald worden, waarschuwt de heer Muyters.

3.2. Tussenkomen van Hannelore Goeman

Hannelore Goeman dankt vooreerst het Rekenhof voor het kwalitatief sterke rapport.

3.2.1. *Economische parameters*

Ze erkent dat de tijden budgettair moeilijk zijn, ook voor de Vlaamse Regering. Zij heeft er begrip voor dat door de voortdurende en sterke wijzigingen van de economische parameters de opmaak van de begroting niet evident is.

3.2.2. *Ontevredenheid over de besparingen*

Anderzijds blijft haar fractie ontevreden over de besparingen die daar tegenover staan: het milderen van de groeipaden, knips in het hoger onderwijs, structurele besparingen bij de VRT en het agentschap Inburgering, en de afschaffing van de woonbonus.

3.2.3. *Relanceprovisie Vlaamse Veerkracht*

De relanceprovisie vindt sp.a, dat al langer pleit voor slimme investeringen in duurzaamheid, de klimaatomslag en dergelijke dan weer een goede zaak. Hetzelfde geluid valt overigens te horen in de aanbevelingen van de Hoge Raad van Financiën. De focus op groene en digitale transitie ligt ook in lijn met de prioriteiten van het Europese beleid, die haar fractie onderschrijft. Zij heeft echter wel vragen bij de aanwending.

Het lid verwijst om te beginnen naar de vaagheid in de besteding van de relancemiddelen ten belope van 4,3 miljard euro waarvan de algemene toelichting slechts de globale verdeling geeft, die ze met enkele voorbeelden illustreert.

Zij betreurt met collega Rzoska dat geen meer gedetailleerde tabel is verstrekt met de uitgaven per beleidsdomein. Bij haar eigen reconstructie heeft ze moeten vaststellen dat de verdeling in de algemene toelichting moeilijk te rijmen valt met de begrotingen van de departementen of met het originele Plan Vlaamse Veerkracht.

Zo vindt zij in de begroting Welzijn slechts 263 miljoen euro aan relancemiddelen terug van de 655 miljoen euro voor Warm Vlaanderen. Waarvoor wordt de resterende 392 miljoen euro gebruikt?

3.2.4. *Repliek van minister Matthias Diependaele*

Matthias Diependaele komt tussen inzake de relanceprovisie Vlaamse Veerkracht. Hij legt uit dat een provisie van 4,3 miljard euro is ingeschreven in de begroting maar nog niet de besteding daarvan.

De bedragen die *Hannelore Goeman* vernoemt, zijn normale, recurrente uitgaven.

Hij herhaalt zijn belofte om volgende week of ten laatste de week daarna een totaalbeeld te verschaffen in de vorm van een lijst. Vanzelfsprekend zijn er ook verbanden tussen de recurrente en de relance-uitgaven, alleen al om te vermijden dat men twee keer hetzelfde betaalt.

3.3. *Verderzetting tussenkomst Hannelore Goeman*

3.3.1. *Europese middelen*

Er wordt gerekend op 3 miljard euro Europese middelen, maar die buit is nog niet binnen, waarschuwt het lid.

Hannelore Goeman vraagt daarom of de Vlaamse Regering zich garant stelt om alle beloofde eenmalige investeringen in het kader van de relance uit te voeren, ook als het bedrag van de Europese tegemoetkomingen lager uitvalt.

Verder hoopt ze dat rekening wordt gehouden met de voorwaarden zoals het herstelplan dat moet zijn doorgevoerd tegen 2026 en de verdeling van de middelen met minimaal 37% voor klimaat gerelateerde uitgaven en minimaal 20% voor de digitale transitie, wat voor de commissieleden moeilijk in te schatten is op basis van de onvolledige invulling en de vage krachtlijnen.

Kan de minister haar geruststellen? Beseft hij dat er niet alleen een coherent Vlaams maar ook een coherent Belgisch plan moet zijn dat aan dezelfde voorwaarden moet voldoen? Het lid hoopt dat men niet opnieuw vervalt in communautaire scherpstijperij en vraagt dat de minister zich engageert tot samenwerking met de andere landsdelen en zich niet beperkt tot de opeising van het rechtmatige deel van Vlaanderen.

Garandeert de minister dat de bijkomende investeringen met de Europese middelen, bovenop de reeds geplande 1,6 miljard euro investeringen uit het regeerakkoord, volledig uitgevoerd worden tegen het einde van de legislatuur? Klopt het dat de relancemiddelen van de Vlaamse veerkracht het ambitieniveau verhogen en dus volledig additioneel zijn of vormen zij slechts een tijdelijke top-up van het normale traject? Of heeft de Vlaamse Regering de bedoeling bijvoorbeeld het fietspadenproject geheel met Europese middelen te betalen?

Houdt de Vlaamse Regering er rekening mee dat zij om maximaal gebruik te kunnen maken van de flexibiliteit van de Europese ontsnappingsclausule, die het lid een goede zaak vindt, alle COVID-19-maatregelen meticuleus moet kunnen identificeren en verantwoorden? Heeft de minister in zijn contacten met Europa al concrete signalen gekregen over de normalisering van het begrotingstoezicht? Wordt daarbij ook gesproken over de mogelijke bijstelling van de huidige schuld- en tekortcriteria?

3.3.2. *De wachtlijsten in de gehandicaptenzorg*

De onderbenutting met 10% van de 4,3 miljard euro om de wachtlijsten in de gehandicaptenzorg weg te werken, blijft ze een bizarre constructie vinden. Begrijpt de spreekster goed dat die 430 miljoen euro gebruikt wordt om het groeipad te

versnellen, waardoor het in het Vlaamse regeerakkoord beoogde niveau van 2024 al in 2021 kan gerealiseerd worden, en het verschil daarna jaar na jaar wordt bijgepast? Dat betekent dat een aantal mensen sneller zullen kunnen worden geholpen maar zeker niet dat de wachtlijsten verdwijnen.

Zo ja, dan vraagt ze zich wel af hoe men dat begrotingstechnisch denkt klaar te spelen. Volgend jaar wordt immers een groeipad aangepast met de middelen uit een onderbenutting die pas op het einde van het jaar bekend is. Zal Europa bovendien wel accepteren dat de onderbenutting van de door hen toegekende middelen wordt ingezet voor recurrente uitgaven?

3.3.3. *Vlaams beschermingsmechanisme voor de compensatie van ondernemers*

Bij het Vlaams beschermingsmechanisme voor de compensatie van ondernemers die meer dan 60% van hun omzet verliezen, wordt 200 miljoen euro gebudgetteerd tot 13 december maar nog niets in de begroting 2021. Terwijl bijvoorbeeld in Nederland al werd beslist dat de Nederlandse regering de financiële tussenkomsten voor ondernemingen zal behouden tot minstens juni 2021 indien de slechte sanitaire situatie tot dan zou blijven aanhouden.

Zowel het Rekenhof als de ondernemers zelf klagen over de onzekerheid dat ze niet weten hoelang de maatregel zal duren. Blijft de regering ad hoc beslissen of krijgt men vaste grond onder voeten, afhankelijk van de voortzetting van bepaalde maatregelen? Verbindt de regering zich ertoe dat dit uit de COVID-19-provisie 2021 wordt gefinancierd, hoewel die daar niet op begroot lijkt? Aan welk bedrag denkt de minister om het budget eventueel op te trekken? In dat verband sluit ze zich ook aan bij de vraag aan het Rekenhof over beleidsdomeinen die te veel hebben gekregen en aan de minister over hoe hij daarmee omgaat.

3.3.4. *Oosterweel*

Wat Oosterweel betreft, is haar fractie aangenaam verrast dat 722 miljoen euro aan vastleggingskredieten is ingeschreven voor de financiering van de leefbaarheidsprojecten op de rechteroever, en dat die niet langer integraal gebeurt uit de verzamelde onderbenutte kredieten maar ook met nieuw krediet.

Dat geeft aan dat het de regering menens is met de leefbaarheid, waardeert het lid. Welke leefbaarheidsprojecten kunnen daar volgend jaar al mee gefinancierd worden, in afwachting van degene die afhankelijk zijn van de overkapping die nog moet gerealiseerd worden en meerdere miljarden euro extra zal kosten?

Zij neemt aan dat de minister nog geen finaal antwoord kan geven op de vragen of die overkapping er ooit komt en hoe zij gefinancierd zal worden?

3.3.5. *Wegwerken van het structureel tekort*

De minister staat tot slot niet alleen met zijn bezorgdheid over het jaarlijks structureel tekort van meer dan 2 miljard euro tot 2024. Zij vernoemt de waarschuwingen van het Rekenhof, Europa en de Hoge Raad van Financiën. Het lid treedt bij dat gezond begrotingsbeleid streeft naar een evenwicht tussen structurele inkomsten en uitgaven. Wat is hier echter middellange termijn? Haar fractie vraagt zich af of op zich goede initiatieven als de subsidiedatabank, de spending reviews en de heroverweging geen voorbode vormen van een nieuwe besparingsronde.

Zij merkt op dat ook de SERV pleit voor een begrotingsevenwicht maar een uitzondering wil voor strategische investeringen met een sterk positief effect op het bbp. Het lid sluit zich aan bij het pleidooi van de raad om die buiten de reguliere

begroting te houden, en dat niet alleen in het geval van Oosterweel. De Europese begrotingsregels moeten voor sp.a in die richting herzien worden.

3.4. Tussenkost van Wim Verheyden

3.4.1. *Economische onzekerheden*

Wim Verheyden noemt de analyse van het Rekenhof diepgaand en een belangrijk hulpmiddel voor jonge parlementsleden. Hij dankt het Rekenhof daarvoor. Ook zijn fractie is ervan overtuigd dat de regering met te veel onzekerheden kampt om een duidelijke begroting te kunnen opstellen.

Vreemd is wel dat nog geen rekening is gehouden met de tweede lockdown, terwijl er toch voor de begrotingsopmaak al aanwijzingen voor een tweede golf waren.

3.4.2. *De Vlaamse schuldnorm en het structureel tekort*

Het percentage van 108,2% van de schuldnorm is inderdaad niet niks, maar de omstandigheden zijn dan ook uitzonderlijk. Zoals de andere fracties maakt de zijne zich echter vooral zorgen over het structurele begrotingstekort. Heeft de minister al in het achterhoofd hoe hij dat kan oplossen?

De minister geeft ondertussen toe dat we minder goed voorbereid gebleken zijn dan de buurlanden Nederland en Duitsland met hun financiële buffers, waarvan het lid nogmaals de opbouw bepleit in betere tijden. We mogen immers zeker zijn dat er nog crisissen komen in de toekomst.

3.4.3. *De Belgische schuldpositie*

Het is goed dat Vlaanderen voor eigen deur blijft vegen en inspanningen doet, maar het lid maakt zich wel zorgen over de federale schuldpositie. Welke impact zal het feit dat België dreigt gerekend te worden tot de mediterrane landen hebben? Houdt men rekening met die mogelijkheid? Wat zijn de standpunten van het Rekenhof en de minister?

3.4.4. *Begrotingsnormering*

Het Rekenhof beveelt aan om de relance-uitgaven in de begroting op te nemen, terwijl de regering ze erbuiten wil houden.

3.4.5. *Vlaams aandeel in de EU-middelen*

Het lid stelt bovendien vast dat het Rekenhof hem gelijk geeft in zijn bemerking dat er nog geen zekerheid is over de middelen uit Europa waarop de regering rekent. Hij verwacht dat Europa zelf uiteindelijk wel tot een overeenkomst komt, maar dan moeten de Belgische onderhandelingen nog beginnen.

Wallonië wil een ferm stuk van de koek en ook Brussel doet dat. Zijn fractie steunt de minister maar gaat hij het halen? Het lid wijst erop dat in het ontkennende geval extra zal moeten geleend worden, waardoor de schuld opnieuw stijgt.

3.4.6. *Middelen voor de aanpak van de tweede lockdown*

Verder sluit hij zich aan bij de vragen over de middelen voor de aanpak van de gevolgen van de tweede lockdown. Volgens de spreker zal men die middelen nog moeten optrekken. In hoeveel voorziet de minister nog? Wat is zijn aanpak?

3.5. Tussenkomsst van Björn Rzoska

3.5.1. *Een ongeziene begroting*

Björn Rzoska dankt vooreerst het Rekenhof voor zijn rapport en de minister voor de uitgebreide antwoorden in de schriftelijke procedure.

Hij treedt Philippe Muyters bij dat de voorliggende begroting ongezien is. Hij heeft er begrip voor dat de minister, die zijn ontwerp op een bepaald moment moet indienen, daarin niet alle ontwikkelingen kan afdekken. Zo blijkt de Europese prognose voor de economische groei nu weer heel wat voorzichtiger te zijn dan de laatste economische parameters waar de minister mee aan de slag moest.

3.5.2. *Naar gezonde Vlaamse overheidsfinanciën*

De bezorgdheid van het Rekenhof over de houdbaarheid van het begrotingstraject is dan ook terecht.

Hij sluit zich aan bij de keuze voor de beheersing van de gezondheidscrisis als prioriteit, maar de tweede grootste uitdaging is om economie en begroting weer op de sporen te krijgen. Welk pad ziet de minister voor de terugkeer naar gezonde overheidsfinanciën?

Uit de antwoorden op de schriftelijke vragen leidt het lid alvast af dat de minister relatief snel terug wil naar een begroting in evenwicht en reeds bij de opmaak van de begroting voor 2022 een deel van de afstaand naar een begroting in evenwicht wil afleggen via de eerste resultaten van de brede heroverweging. Het lid voorspelt dat dit voornemen stevige politieke discussies zal opleveren. Klopt zijn lezing van de finaliteit waar de minister naartoe werkt?

3.5.3. *De coronaprovisies 2020 en 2021 en het relanceplan Vlaamse Veerkracht*

De annex bij het verslag van het Rekenhof over de coronaprovisie vindt hij bijzonder boeiend. Er zit zeer veel informatie in en geeft het parlement zicht op wat is beslist. Hij vraagt de minister naar de budgettaire impact ervan op 2020. Volgens zijn berekening zit men al aan 3,4 miljard euro van de provisie, 220 miljoen euro die ministers nog moeten vinden op eigen kredieten, en 780 miljoen euro te herverdelen in 2020. Leest hij de tabel op p. 4 en de uitleg op p. 8 van de annex correct?

Hij waardeert de transparantie van de minister en zijn regelmatige opgave van de stand van zaken inzake corona, maar daarnaast blijft hij erbij dat het parlement recht heeft op inzicht in de verdeling van de provisie waarvan de goedkeuring wordt gevraagd, aangezien die impact heeft op de begrotingen van 2021 en 2022 en op de meerjarenraming.

Net zoals collega Goeman is hij in afwachting daarvan verplicht geweest zelf een tabel te laten samenstellen op basis van persberichten, communicatie op de eigen website van ministers, uitspraken in de plenaire vergadering en opmerkingen in de BBT's.

Hij roept de minister nogmaals op zijn eerdere toezegging gestand te doen over transparantie met betrekking tot de Vlaamse Veerkracht.

3.5.4. *Impact op het vorderingensaldo*

Verder vindt hij het goed dat de minister na kritiek van het Rekenhof en de schriftelijk vraag van het lid heeft beslist om het arbitrair buiten het vorderingensaldo

plaatsen van de uitgaven in het kader van de Vlaamse Veerkracht, aan te passen, en hen wel degelijk op te nemen in de begroting, waarna ze ten aanzien van de begrotingsdoelstelling worden gecorrigeerd.

Dergelijke transparantie is ook belangrijk om te toetsen of aan de Europese voorwaarden wordt voldaan, die opgesomd staan in het verslag van het Rekenhof. Hoe kijkt het Rekenhof aan tegen de kwalificatie als eenmalige investeringen van de geplande inzet in gehandicaptenzorg van de onderbenutting van de provisie, om ze uit de begrotingsdoelstelling te halen?

3.5.5. *Impact van de coronapandemie op de ontvangsten uit de BFW*

Vervolgens vraagt hij aan Rekenhof en minister wanneer het effect van corona op de ontvangsten uit de Bijzondere Financieringswet zal uitgevlakt zijn. Het lid zelf leest alvast in de cijfers dat tot in 2024 een vrij stevige impact te zien zal zijn. Hij vraagt om toelichting.

3.5.6. *Oosterweel*

Inzake Oosterweel blijft de opmerking van het Rekenhof terugkeren dat de Vlaamse Regering kleur moeten bekennen betreffende de overkapping en stilaan in een budget moet voorzien in de meerjarenraming, al noemt het lid het een goede zaak dat we nu alvast weten dat de basis voor de overkapping gefinancierd wordt.

3.5.7. *De schuldnorm*

Tot slot vraagt hij om de evolutie van de schuldnorm goed in de gaten te houden, waarbij hij in het bijzonder de verhouding tot de eigen netto-actiefpositie verneemt.

3.6. Tussenkost van Peter Van Rompuy

3.6.1. *Van de spaarzaamheid van de Vlaamse Regering plukken we nu de vruchten*

Peter Van Rompuy merkt op dat de huidige inspanningen mogelijk zijn dankzij de spaarzaamheid van de Vlaamse Regering in de afgelopen jaren, ook al werd die destijds fel bekritiseerd. De schuld verdubbelt nu tegen 2025, in hoofdzaak door investeringen.

Voor sommigen is dat nog niet genoeg, al verklaren die zich tegelijk bezorgd om de begroting. Hij waarschuwt de minister dat ze hem om een begrotingstraject vragen om hem vervolgens besparingen te kunnen aanwrijven. De aanpak die de minister zelf voorstelt, is echter de juiste.

3.6.2. *De impact van de coronamaatregelen*

De begrotingsinspanningen die geleverd zijn, hebben er alvast voor gezorgd dat de Belgische werkgelegenheidsgraad nog steeds 70,0% bedroeg in september 2020 (tegenover 70,1% een jaar eerder). Ook het gemiddelde Belgische gezinsinkomen, al is het lid zich bewust dat er grote verschillen zijn, is slechts 1% gedaald.

Wel verdubbelt de Vlaamse schuldgraad tegen 2025 tot 10% van het Belgische bbp. In dat verband wijst hij er de heer Verheyden op dat zijn pleidooi voor spaarzaamheid sterk afsteekt tegen de houding van zijn partijgenoten die in de Kamer wel vlot uitgaven zoals de btw-verlaging op zeep goedkeuren. De houding van het Vlaams Belang ten aanzien van de federale begroting is dan ook erg dubbel. Het

federale begrotingstekort is met -11,2% van het bbp het slechtste op Spanje na. De schuld stijgt met 117% van het bbp naar het niveau van de jaren 80.

Hij denkt niet dat Europa snel terug een begrotingstraject zal uitstippelen, maar dat het dat zal doen, is wel zeker, zij het meer geleidelijk en minder snel dan na de financiële crisis. Men heeft zijn les geleerd.

3.6.3. Economische parameters wijzigen sterk door tweede lockdown

Ook hij maakt de bedenking dat de tweede lockdown nog niet in de voorliggende cijfers verwerkt is, maar de cijfers over economische groei waar de begroting van uitgaat, worden nu eenmaal op een bepaald moment en volgens een vaste structuur vastgelegd. Dat was in grote mate gebeurd voorafgaand aan de tweede lockdown.

Sindsdien hebben de banken wel nieuwe cijfers geproduceerd. KBC schat de groei volgend jaar op 0,3%, terwijl in de voorliggende begroting nog 6,5% staat, ook al is het geraamde omzetverlies van 17% maar half zo groot als dat in de eerste lockdown. KBC raamt het omzetverlies het in het hele volgende jaar op 12%: het herstel komt dus maar traag op gang.

De bank ziet pas in 2023 het niveau van voor corona terugkeren. Het is dan ook nog te vroeg om het structurele tekort te bepalen dat we in de toekomst meeslepen, concludeert het lid. Hij wijst de critici er wel op dat daarin ook belangrijke inspanningen voor de zorg en het onderwijs zitten. Dit alles is nog afgezien van de mogelijk vernietigende gevolgen van de brexit, die voor sommigen zoals Vlaams Belang het grote voorbeeld is. Het lid gewaagt van een populistische stommitieit.

3.6.4. Terugdringen van tekort en schuld

Tekort en schuld worden uitgedrukt in percenten van het bbp. Het komt er dan ook op aan dat laatste te doen stijgen. De relance die daartoe nodig is, moet volgens zijn fractie vooral gevoerd worden door Vlaanderen en de deelstaten, wat ook zijn impact heeft op de verdeling van het Europese budget. Niet minder dan 80% van de investeringen gebeurt door regionale en lokale entiteiten. Hij verwacht dan ook enige federale bescheidenheid bij de mobilisering van investeringsmiddelen, gelet op het begrotingstekort van dat niveau.

3.6.5. Overkappingsprojecten en Oosterweel

Deelt de minister in dat verband de analyse van het Rekenhof dat de financiering van de leefbaarheidsprojecten niet meer integraal gebeurt uit verzamelde onbenutte kredieten van MOW? Hoe verhoudt de 168,4 miljoen euro die op dit moment al in die pot zit, zich tot de 722,5 miljoen euro? Zelf heeft hij nooit begrepen waarom die pot exclusief voor de ring van Antwerpen en bijvoorbeeld niet voor die van Brussel was. Ook hij wil vernemen wanneer de cijfers komen over de leefbaarheidsprojecten op het niveau van de overkapping.

3.7. Tussenkoms van Maurits Vande Reyde

3.7.1. De drietrapsstrategie van de Vlaamse Regering versus de economische onzekerheid

Maurits Vande Reyde wil hoop brengen in het sombere verhaal over onzekerheid door te onderstrepen dat Vlaanderen in weerwil van de moeilijkheden over een strategie beschikt.

Eerste trap daarvan is de beteugeling van de gezondheidscrisis, met inbegrip van het overeind houden van de ondernemingen met opeenvolgende steunmaatregelen.

De tweede trap is de inzet op relance, om te voorkomen dat de gezondheidscrisis wordt gevolgd door een economische. Hij gewaagt ter zake van een immense onderneming, niet alleen economisch maar ook maatschappelijk, waarbij hij wijst op de ongeziene, structurele middelen voor zorg waarover net werd beslist. Wat bijvoorbeeld de wachtlijsten voor personen met een beperking betreft, wijst hij erop dat de 270 miljoen euro van 2024 volgend jaar al wordt uitgegeven, wat betekent dat er 230 miljoen euro bijkomt. Dat is nooit eerder gebeurd. Daarmee kunnen in theorie meer dan 4000 wachtenden geholpen worden. We hebben alle reden om daar zeer enthousiast over te zijn.

Waar die middelen vandaan komen, onderbenutting dan wel relance, is volgens hem ondergeschikt. Hij nodigt zijn collega's uit mee na te denken over hoe met dat geld nog meer mensen kunnen geholpen worden dan vandaag. Hij vermeldt daarbij de automatische toekenning, budget voor mensen in prioriteitengroep 3 (die momenteel nog uit de boot vallen) en niet alleen 1 en 2. De vragen over de haalbaarheid van de onderbenutting zijn weliswaar realistisch, maar een begroting is altijd een momentopname. Vanzelfsprekend is er onzekerheid, meer dan ooit, maar de voorliggende inschatting is op dit moment de best mogelijke, vat hij samen.

Wat de besparingen betreft, wijst hij erop dat het logisch is dat men in budgetten als die van Welzijn en Onderwijs, die respectievelijk 13 en 15 miljard euro belopen, elk jaar enigszins andere uitgaven doet, om steeds opnieuw betere zorg en onderwijs te kunnen geven. De groei van de totale uitgaven maakt het onmogelijk om te ontkennen dat sterker wordt ingezet op zorg.

Derde trap van de strategie is de terugkeer naar de budgettaire orthodoxie. De mindset van de minister is erop gericht om op termijn terug te keren naar een evenwicht, wat door het lid wordt gewaardeerd, ook al is dat volgend jaar niet haalbaar en misschien niet in deze legislatuur. Uiteraard moet dat streven ook aanwezig zijn bij de andere overheden. Bij de federale overheid is dat alvast het geval, verzekert hij, al heeft hij ook uitingen gehoord van andere overheden dat evenwicht utopisch of onbelangrijk is. Daar heeft ook hij zijn twijfels bij.

Hij bevestigt het belang van de reeds geciteerde instrumenten als de uitgaven-norm, die consistentie in de uitgaven moet brengen over verschillende legislaturen heen. Zaak is om hem structureel te verankeren tijdens deze legislatuur, waarbij de moeilijke omstandigheden tegelijk uitdaging en opportuniteit bieden. De spending reviews kunnen en moeten uitgebreid worden naar alle voor de begroting significante uitgaven.

Als laatste voegt hij nog een onderbelicht instrument toe: het kerntakendebat, waarin nagedacht wordt over de fundamentele taken van de overheid, welke daartoe behoren en welke niet. De poging tijdens de vorige legislatuur, samen met de administratie, leverde ondermaatse resultaten op. Hij stelt voor dat deze legislatuur een nieuwe poging wordt gedaan door het parlement zelf.

3.7.2. *Ontvangstenramingen voor de lokale besturen*

Vervolgens drukt hij zijn bezorgdheid uit over de ontvangstenramingen voor de lokale besturen (aanvullende personenbelasting en onroerende voorheffing), die ook tot entiteit II behoren. Zij hebben die informatie nodig om hun verplichtingen te kunnen voortzetten. Hoe kan die informatie accuraat gehouden worden, bijvoorbeeld semestrieel, om te vermijden dat zij stoppen met investeren?

3.7.3. *Overzicht relanceplan Vlaamse Veerkracht*

Tot slot bevestigt hij dat ook zijn fractie een overzicht van de besteding van het relancebudget belangrijk vindt, maar hij heeft begrepen dat daar weldra een toelichting over volgt.

3.8. Tussenkoms van Stijn De Roo

3.8.1. *Investerings in fietsinfrastructuur*

Stijn De Roo gaat in op de investeringen in fietsinfrastructuur, een belangrijke prioriteit van de regering, die mikt op een verdubbeling tot 300 miljoen euro tegen het einde van de legislatuur. Dankzij de relance kan dat bedrag opgetrokken worden tot 335 miljoen euro per jaar, maar die kredieten zijn erg verspreid over de begroting, kan men lezen in het verslag van het Rekenhof. Welke mogelijkheden zijn er om die inspanningen beter in de verf te zetten? Kan de minister verzekeren dat het aangekondigde groeipad verder gerealiseerd wordt?

3.9. Repliek van raadsheer Jan Debuquoy

3.9.1. *Te veel middelen uit de coronaprovisie*

De opmerking over beleidsdomeinen die achteraf beschouwd te veel kregen uit de coronaprovisie, is ingegeven door de bezorgdheid van het Rekenhof over het ontbreken van enige mogelijkheid om te veel gestort geld terug in de provisie te krijgen. Elk beleidsdomein beschouwt dat als verworven middelen en tracht die voor iets anders te gebruiken. In budgettaire ongunstige tijden moet elke euro echter geen twee maar vijf keer omgedraaid worden.

Als voorbeeld geeft hij het budget voor de drie ondersteuningsmechanismes bij Economie, waarvan 85 miljoen euro over is. Er is ook al heel wat teruggevorderd aan onterechte uitbetalingen: 22 miljoen euro is intussen terugbetaald en 29 miljoen euro is nog hangende.

Een ander voorbeeld komt uit Welzijn, waar 15 miljoen euro werd vastgelegd voor uitzonderlijke kinderbijslag, maar slechts 3 miljoen euro werd gebruikt. De onbenutte rest keert niet terug naar de provisie maar wordt door de minister gebruikt voor een extra premie voor kinderopvang bij kansarme gezinnen.

Onderwijs kreeg 11,8 miljoen euro voor de zomerscholen (opvang van kinderen tijdens de eerste lockdown), waarvan 2 miljoen euro werd uitgegeven. De rest blijft bij Onderwijs en zou uitgegeven worden voor de herfstscholen, maar ook daarvan is slechts 0,3 miljoen euro uitgegeven.

Nog een voorbeeld wordt gevormd door het persoonlijkeassistentiebudget, waar de minister van Welzijn slechts 19,8 miljoen euro van de voorziene 31,2 miljoen euro nodig had. Er ontbreekt een begrotingsruiter die dat geld terugstuurt naar de provisie.

3.9.2. *Raming van de nodige verhoging van de provisie*

Een raming maken voor de verhoging van de provisie, is niet evident, geeft hij toe, maar op basis van de derde kolom in de tabel in de bijlage, met de bedragen die de departementen naar eigen zeggen dit jaar nog nodig hebben voor reeds besliste maatregelen, stelt hij 500 miljoen euro voor. Er is immers nog 997 miljoen euro nodig dit jaar en de provisie heeft nog 400 miljoen euro over.

Hij begrijpt de terughoudendheid van de minister van Begroting: als hij dat nu al inschrijft in de begroting, denken de beleidsdomeinen dat het potje opgemaakt moet worden. Voor 2021 is het te vroeg maar een provisie van 300 miljoen euro lijkt hem in elk geval te weinig.

3.9.3. *Overkapping van Oosterweel*

Wat de overkapping van Oosterweel betreft, is het Rekenhof niet gelukkig met de besluitvorming. De literatuur noemt dit een 'slippery slope'. Door telkens kleine stapjes te nemen, die elk hun logica hebben, komt men op een hellend vlak naar een onaanvaardbare situatie, in casu een budgettaire catastrofe.

Met het mes op de keel werd de Vlaamse Regering gedwongen middelen vrij te maken voor de overkapping in ruil voor de terugtrekking van de rechtszaken. In het compromis met de actiegroepen werd afgesproken een fonds op te richten, dat gespijsd zou worden tot 1 miljard euro. De leefbaarheidsprojecten waarvoor het zou dienen, zouden echter veel ruimer zijn dan alleen overkapping. Na de oplevering van Oosterweel zou gekeken worden of er ruimte is en nog steeds opportuniteit voor de overkapping van de Antwerpse ring.

In een volgende stap, waarin – eindelijk – groen licht werd gegeven voor de bouw van Oosterweel, werd het wenselijk geacht om meteen al in middelen te voorzien voor de onderbouw. Dat beton heeft volgens de raadsheer heel weinig te maken met leefbaarheidsprojecten maar kost wel 800 miljoen euro, ook al is slechts een beperkt bedrag ingeschreven voor betaalkredieten in 2021. In de meerjarenbegroting worden die niet doorgetrokken voor de volgende jaren, omdat het Departement Financiën en Begroting redeneert dat de kredieten worden gecompenseerd naarmate het overkappingsfonds geld binnenkrijgt.

In nog een volgende stap verklaren sommige actoren dat, als men toch met de onderbouw bezig is en grote werken uitvoert, de overkapping tegelijk moet worden voorbereid. De kostprijs van de overkapping van de Antwerpse ring is echter door de intendant geraamd op 8 miljard euro op basis van ervaringen in Madrid en New York.

Als men dat bedrag op voorhand had gekend, had men dat nooit aanvaard als prijs voor de terugtrekking van de rechtszaken, argumenteert de spreker, die gewaagt van een valkuil, waar men niet meer uit dreigt te raken. Het Rekenhof mag niet oordelen over de opportuniteit van uitgaven, maar de vraag is wel of dit past binnen de prioriteiten en aanbevelingen van de EU. Volgens hem gaat dit evenmin leiden tot een betere verkeersdoorstroming en zelfs niet tot vermindering van het fijn stof, zoals onderzoek in Madrid leert.

3.9.4. *Middelen uit 10% onderbenutting van het Relancefonds worden ingezet in de gehandicaptensector*

Met de techniek om middelen uit de onderbenutting van de provisie te investeren in de sector van personen met een beperking, is het Rekenhof op zich niet zo gelukkig. Men laat immers beleidsdomeinen toe ongebruikte middelen te hanteren voor nieuw beleid. Het is weinig transparant, nog afgezien van de onzekerheid of de middelen wel zullen komen.

De techniek kan ook perverse effecten hebben op de beoordeling van projecten, die wel of niet kunnen uitgesteld worden om op het einde wel of niet middelen over te houden. De raadsheer beseft dat het probleem acuut is. Men zou er eenmalige investeringen mee kunnen doen, zoals de bouw van nieuwe instellingen. De vraag is echter ook of de sector dat kan bolwerken. Bovendien gaan dergelijke investeringen onvermijdelijk gepaard met recurrente uitgaven.

3.10. Tweede tussenkomst van Philippe Muyters

Volgens *Philippe Muyters* zijn de uitgaven voor de wachtlijsten in de gehandicaptensector wel degelijk eenmalig. Drie opeenvolgende jaren wordt de uitgave opgetrokken tot het niveau van de structureel voorziene uitgave van 270 miljoen euro in 2024. Vanaf dan wordt de uitgave recurrent, maar dat was zo voorzien.

3.11. Tweede repliek van raadsheer Jan Debucquoy

Jan Debucquoy erkent dat men van Europa mature investeringsprojecten mag vooruitschuiven in de tijd.

3.12. Tweede repliek van minister Matthias Diependaele

3.12.1. *De betaalbaarheid van nieuwe uitgaven*

Matthias Diependaele treedt bij dat projecten voor de begroting niet alleen mooi maar ook betaalbaar moeten zijn. Uiteindelijk moeten we terug naar de situatie waarin we niet meer uitgeven dan we binnenkrijgen. Daartoe moet men op een bepaald ogenblik neen kunnen zeggen, maar de tijd moet daar ook rijp voor zijn. Hij hoopt dat de Maurits Vande Reyde gelijk heeft dat de geesten rijp zijn.

3.12.2. *Verdeling van de middelen uit het relanceplan*

Wat de verdeling van de middelen uit het relanceplan betreft, onderstreept hij dat er niets mis is met die goed te bestuderen voor men erover communiceert. Vlaanderen was de eerste entiteit in dit land om een comité op te richten voor de economische en maatschappelijke begeleiding van de relance. De Vlaamse Regering was ook de eerste om in september met de grote lijnen van een relanceplan te komen. Dat wordt nu verfijnd. Daarvoor zijn denkwerk en discussies nodig, maar dan nog is de Vlaamse overheid de eerste om dat te doen. De aanpak van de Vlaamse Regering is goed en ze hoeft zich niet te laten opjagen.

De uiteindelijke betalingen hangen af van de mate waarin de investeringen kunnen ingepland worden. Spreiding is noodzakelijk en hij heeft dan ook geen zin om volgend jaar 4 miljard euro naar de bouwsector te gooien. Men weet immers wat er dan gebeurt met de prijzen.

De plannen zijn in voorbereiding, verzekert hij, steeds met een multiplicatoreffect op private investeringen. Daarmee wordt een perspectief geboden tot 2026, dat tijdens de komende twee jaar wordt vastgelegd. Uiteraard wordt de uiteindelijke betalingskalender opgenomen in de begroting.

3.12.3. *Sociaal akkoord in de zorg*

Op de opmerking dat het lang wachten was op het sociaal akkoord repliceert hij dat het wel met de sector onderhandeld en doorgesproken is en bovendien structureel, en niet gewoon een gemakkelijk cadeau. In de plaats daarvan werden in een vroeg stadium intern afspraken gemaakt, gevolgd door de genoemde onderhandelingen.

Dat is niet de zorgsector in de steek laten, maar integendeel een blijk van waardering.

3.12.4. *Woonbonus*

Verder blijft hij erbij dat de maatregel ten aanzien van de woonbonus goed was, al heeft hij begrip voor wie daarop al op gerekend had. Maatschappelijk gezien en in

relatie tot de prijzen was de afschaffing echter juist. Besparing was niet het doel ervan. Het uitgespaarde bedrag en meer gaat naar de zorgsector, bovenop wat al in het regeerakkoord zat. Waar zou Hannelore Goeman de extra middelen vandaan gehaald hebben?

3.12.5. Verdeling van de middelen uit het relanceplan

De minister verklaart nogmaals dat hij de verzoeken begrijpt om toelichting bij de verdeling van de provisie. Hij had vorige week al toegezegd dit aan de commissie toe te lichten.

3.12.6. Recurrente uitgaven in het kader van de relance

Wat de recurrente uitgaven in het kader van de relance betreft, antwoordt hij dat, afgezien van de terugverdieneffecten en de efficiëntiemaatregelen, de kosten nu al in de mate van het mogelijke zijn opgenomen in de begroting. Zo rekent de meerjarenraming 10% van de ingezette 800 miljoen euro ICT-investeringen mee in de recurrente uitgaven op het moment van de volledige uitrol.

De minister verwijst naar de voorstellen van de sp.a om een investeringsplan van 139 miljard euro op 10 jaar of 14 miljard per jaar door te voeren.

3.12.7. Investeringsplan in publieke gebouwen

Publieke gebouwen vallen niet onder het beleidsdomein Wonen.

3.12.8. Europese middelen

Waar heeft Hannelore Goeman de 3 miljard uit het Europese fonds zien staan in de begroting? De Vlaamse Regering rekent zich niet rijk.

3.12.9. Publieke investeringen

Overigens doen de deelstaten en de lokale besturen niet 80% maar 90% van de investeringen in België, zoals de Nationale Bank in 2017 nog berekende. Hij wil nu eerst en vooral de maatregelen nemen die nodig zijn voor de relance.

Wat de vraag over het bijkomende karakter van de investeringen betreft, verzekert hij dat de provisie uitdrukkelijk bedoeld is om eenmalige en zoveel mogelijk productiviteitsverhogende investeringen te doen.

Dat laatste, terugverdienen door economische groei, is niet bij alles mogelijk. Daarnaast is er pure deficit spending zoals bij klimaat- en milieumaatregelen, waarin de investering toekomstige kosten vermijdt. In elk geval gaat het om extra investeringen.

Anderzijds is er wel het probleem van de timing. Investeringsplan in fietspaden bijvoorbeeld vragen veel procedurele voorbereidingstijd. De minister zou liefst hebben dat men zo snel mogelijk begint aan die waarvoor een vergunning verleend is. Lydia Peeters werkt trouwens aan een actualisering van het GIP. Het nieuwe geld moet naar extra zaken gaan, maar er zitten ook veel waardevolle zaken in wat al in de planning stond. Hij heeft er geen probleem mee dat die naar voren worden getrokken, als dat het meest efficiënt is.

3.12.10. Overzicht coronamaatregelen

De COVID-19-maatregelen worden bijgehouden, verzekert hij. Hij houdt ook in de gaten wat volgende jaar moet terugkomen.

3.12.11. Europees begrotingstoezicht

Hij heeft geen bijkomende informatie over de richting waarin de mogelijk nieuwe criteria voor het Europese begrotingstoezicht evolueren. Dat men daarover nadenkt, kan in elk geval geen kwaad.

3.12.12. De bijkomende financiering van het gehandicaptenbeleid via de onderbenutting van het relanceplan

Over de inzet van de middelen uit de onderbenutting voor de gehandicapten, is hij het helemaal eens met Maurits Vande Reyde. Goede politiek mag niet gereduceerd worden tot zoveel mogelijk geld uitdelen. De Vlaamse Regering kiest voor efficiëntie in de plaats van opbod van investeringsmiddelen.

Zo had zij de extra middelen voor sociale woningbouw, die bovenop de huidige 4,3 miljard euro komen, perfect kunnen meetellen, maar dat heeft ze niet gedaan omdat ze recurrent zijn. Op die manier blijft de weergave van de relancemaatregelen correct.

Als men op dergelijk korte tijd investeringen van die omvang doet, ontstaat vanzelf onderbenutting. In 2021 was ongeveer 70-80 miljoen euro ingeschreven voor de wachtlijsten in de gehandicaptenzorg, wat elk jaar zou toenemen tot 270 miljoen euro in 2024. Als dat laatste bedrag meteen al in 2021 wordt ingezet, is in totaal ongeveer 405 miljoen euro nodig. De onderbenutte middelen daarvoor inzetten, lijkt hem goed besteed. Hij bevestigt dat de verhoogde opstap drie jaar na elkaar eenmalig is, maar vanaf 2024 recurrent in de meerjarenraming.

3.12.13. Navolgen van het Nederlands systeem van ondersteuningsmechanismen al verlengd tot de zomer van 2021?

Het Nederlandse systeem om de ondersteuningsmechanismes meteen verder te verlengen navolgen vindt de minister niet zo een goed idee omdat Vlaanderen ondertussen heel wat andere maatregelen nam, voornamelijk via PMV, zoals de achtergestelde en de winwinleningen, en de garantieregelingen voor grotere bedrijven. Die werken op langere termijn.

Hij waarschuwt tegen te lang doorgaan met crisismaatregelen op het moment dat die er niet meer is. Het forfaitaire systeem van de hinderpremie was toen noodzakelijk maar is nu verlaten. Nu wordt gewerkt met 60% omzetverlies, wat volgens de minister beter is, en een vergoeding voor de vaste kosten op grond van een theoretische berekening. Hij is er dan ook voorstander van om constant opvolgen in welke mate dat nodig blijft, dat verleent de nodige flexibiliteit om kort op de bal te spelen.

3.12.14. Herstel van het begrotingsevenwicht

Voor de coronapandemie mikte de Vlaamse Regering op begrotingsevenwicht in 2021. Sinds corona heeft de regering daar geen datum meer op geplakt en ook vandaag is het nog te vroeg om te beslissen. De SERV en het economisch relancecomité deden dat wel: voor het einde van de legislatuur. De minister ziet dat als steun voor zijn overtuiging dat we vroeg of laat moeten terugkeren naar een gezond financieel beleid, maar wanneer precies moet de komende maanden ingeschat worden zodra de mist optrekt.

3.12.15. Economische parameters

Op de opmerking dat geen rekening is gehouden met de tweede golf antwoordt hij dat de Bijzondere Financieringswet oplegt dat de regering uitgaat van de cijfers

van het Planbureau in september bij de begrotingsopmaak en niet van andere die ze op het internet vindt. Een begroting aanpassen vraagt veel meer inspanning dan in een digitale toepassing de herziene parameters invoeren. Zo werkt dat niet.

3.12.16. Schuldnorm

Hij herhaalt dat de prognose van de schuldnorm op ongewijzigd beleid gebaseerd is, als er dus niets gedaan wordt aan het structurele jaarlijks tekort. Hij verzekert dat hij daarover ideeën heeft maar moet die nog bespreken met zijn collega's.

3.12.17. Budgettaire buffers

Geen enkele overheid van een land, regio of stad heeft een dergelijke buffer aangelegd in betere tijden. Zoveel geld aan de kant leggen voor als het ooit slecht gaat, vindt hij trouwens geen goed idee, tenzij voor kleinere dingen. Het geld dat de overheid binnenkrijgt is niet van haar maar van de burger, en het moet dan ook terugkeren naar hem in de vorm van goed beleid.

Men kan wel een veiligheidsmarge inbouwen met een begroting in evenwicht of zelfs een overschot, zoals Nederland en Duitsland, en een lage schuldgraad, zoals dezelfde buurlanden. Diezelfde marge had Vlaanderen ook en hij pleit er zeer hard voor om naar dat gezonde beleid terug te keren. Miljarden aan de kant leggen voor een toekomstige pandemie wil hij echter niet.

3.12.18. Impact van het federale beleid op de Vlaamse overheidsfinanciën

Zorgen over de impact van het federale beleid op de Vlaamse overheidsfinanciën maakt hij zich niet. De impact op de Vlamingen is natuurlijk iets anders. Op het effect van de Bijzondere Financieringswet komt hij later terug. Hij onderstreept wel dat het onwaar is dat omgekeerd de deelstaten schuld zouden hebben aan de federale budgettaire malaise, integendeel. Bij de zesde staatshervorming werden heel wat bevoegdheden overgeheveld met slechts een deel van de bijhorende financiering.

3.12.19. Hoogte van de coronaprovisies

Hij verzekert nogmaals dat de provisie wordt opgevolgd en dat bijsturing mogelijk blijft, zowel voor 2020 als voor 2021. De ramingen worden voortdurend vernieuwd en nieuwe maatregelen toegevoegd. Wekelijks wordt informatie met het Rekenhof uitgewisseld.

3.12.20. Voorwaarden van de EU-financiering van de relance

Hij wijst erop dat de Europese voorwaarden nog niet definitief vastliggen maar zich in de fase van de triloog bevinden tussen Europese raad, Europese Commissie en het Europees Parlement.

Gigantische verschuivingen vallen allicht niet meer te verwachten, maar zo werkt de EU nu eenmaal. Vorige week bleek in de discussie met Polen en Hongarije zelfs de 750 miljard euro op zich nog niet vast te liggen. Hij verkiest dan ook te wachten op de definitieve teksten.

3.12.21. Ontvangsten uit de Bijzondere Financieringswet

Wat de ontvangsten uit de Bijzondere Financieringswet betreft, worden de dotaties berekend op basis van criteria die minder afhankelijk zijn van de economische groei, dan de Vlaamse gewestbelastingen.

Bij de opcentiemen op de personenbelasting is dat anders, maar daar gebeurt de afrekening 2020 op basis van het voorafgaande inkomstenjaar en dat is 2019. Het klopt dat dit effect met vertraging optreedt. Er is anderzijds wel al een gedeeltelijke voorafname geweest dit jaar, waarvan hij de precieze cijfers niet uit het hoofd kent. Zeker is wel dat een hoeveelheid economische groei verloren is gegaan die nooit terugkeert, en dat men daardoor ook later van een lager niveau vertrekt.

3.12.22. Pleidooi voor hervormingen

Hij is het eens met de heer Van Rompuy dat het voor een duurzame relance niet volstaat om er geld tegenaan te gooien. Het is ook nodig om te hervormen. Volgens hem kan men met dat laatste zelfs meer economisch effect en groei genereren dan met pure investeringen. De twee gaan wel samen, en dat zit ook zo in het Plan Vlaamse Veerkracht.

Zelf zal hij dat alvast voor zijn eigen bevoegdheden doen. De minister treedt bij dat de centen goed besteed moeten worden, maar voor een spending review van de relance is het te vroeg aangezien die altijd a posteriori plaatsvindt. Wel waar is dat men de doelstellingen goed voor ogen moet blijven houden.

3.12.23. Kostenraming Oosterweel en sparen voor de overkapping

De kostenraming van projecten als Oosterweel moest men volgens Jan Peumans altijd met het getal pi vermenigvuldigen om de uiteindelijke kostprijs te kennen. De dag van vandaag gebruikt men echter een Engels systeem dat beter raamt, en is het bovendien zo dat voorzienbare meerkosten gedeeld worden met de aannemer. De ramingen zijn dan ook accurater dan vroeger.

Het spaarsysteem bij de onderbenutting van MOW blijft gewoon bestaan, bevestigt de minister. Wel blijken nu al aanpassingen nodig te zijn om overkappingsstructuren voor te bereiden. Voor details verwijst hij door naar minister Lydia Peeters.

3.12.24. Rentelasten

Het schuldbeheer wordt nauwgezet opgevolgd door de administratie schuldbeheer. Op dit moment leent de Vlaamse overheid beneden de 1%. Ongeveer 96% van de schuld heeft een vaste rentevoet.

3.12.25. Raming van de ontvangsten voor de lokale besturen

De raming van de ontvangsten voor de lokale besturen is een federale oefening. Voorlopig blijken de inkomens op peil te zijn gebleven, zoals de Nationale Bank bevestigt.

3.12.26. Ontvangsten uit de tolheffingen Oosterweel gaan naar de schuldafbouw van Oosterweel

Zolang de minister er iets aan te zeggen heeft, zal de tol gebruikt worden voor schuldafbouw, verzekert hij het Rekenhof.

3.13. Tweede tussenkomst van Hannelore Goeman

3.13.1. Relanceprovisie

Hannelore Goeman vraagt vooral zo snel mogelijk duidelijkheid over de relanceprovisie. Tot op vandaag is onduidelijk welk budget staat tegenover de maatregelen in het kader van het reeds in de septemberverklaring aangekondigde relanceplan. De begroting blijft zelfs vaag over de grote krijtlijnen.

3.13.2. *Sociaal akkoord in de zorg*

Over het sociaal akkoord is ze het politiek oneens met de minister, waarbij ze erop wijst dat er federaal al veel sneller een akkoord was met de sociale partners.

3.13.3. *3 miljard euro EU-middelen*

Het klopt dat de 3 miljard euro niet in de begroting staat, maar die middelen maken wel deel uit van de plannen om voor 4,3 miljard euro investeringen te doen. Haar vraag blijft dan ook of de minister garandeert dat de geplande doorgaan, ook als het Europese budget minder uitvalt.

3.13.4. *Onderbenutting van de relancebudgetten voor de aanpak van de wachtlijsten in de gehandicaptenzorg*

Ook zij wil geen geld in het wilde weg uitgeven en is voor slimme, productiviteitsverhogende investeringen, maar blijft vragen hebben bij het systeem van de inzet van onderbenutting voor de aanpak van de wachtlijsten in de gehandicaptenzorg.

Men moet bijna hopen dat fietspaden niet worden gerealiseerd opdat er voldoende middelen zouden zijn voor de gehandicapten. Dat is een perverse gedachte.

3.13.5. *Geruststelling over extra maatregelen voor economische slachtoffers coronapandemie indien nodig*

Voor volgend jaar vraagt zij de garantie dat alle mensen die vandaag in de problemen zitten door corona, kunnen blijven rekenen op steun, al is zij ondertussen redelijk gerustgesteld dat de Vlaamse Regering indien nodig extra middelen wil uittrekken.

3.13.6. *Structureel begrotingsevenwicht*

Dat is zij minder over het begrotingsevenwicht. Die oefening moet gemaakt worden, geeft ze toe, maar ze roept de minister wel op niet te overhaasten en goed op te volgen. Volgens haar is de grote les uit de bankencrisis van 2008 dat men niet te snel mag gaan om niet in het eigen vlees te snijden en zo de groei te hypothekeren.

3.14. Tweede tussenkomst van Björn Rzoska

3.14.1. *Overzicht van de relancemaatregelen*

Björn Rzoska is niet tegen nadenken over de relancemaatregelen, integendeel. Het probleem wordt gevormd door de vele aankondigingen van de collega's van de minister. Het lid hoeft niet alle details over waar en met welke technieken het geld gaat ingezet worden, maar hij stelt wel vast dat ministers voortdurend naar de relancemiddelen verwijzen om te verantwoorden dat ze dit of dat gaat doen. Dat de gevraagde toelichting er komt, is dan ook belangrijk.

3.14.2. *Meerjarenraming en de EU-middelen*

De meerjarenraming blijft toch gegarandeerd, ook wat de schuld betreft, als Europa niet met geld over de brug komt?

3.14.3. *Noodfonds bij Jeugd, Cultuur, Sport en Media*

Van het Rekenhof wil hij nog uitleg over het noodfonds bij Jeugd, Cultuur, Sport en Media, waarvoor in het rapport van het Rekenhof over de coronapremie op

p. 17 over 65 miljoen euro wordt gesproken en in de tabel op p. 5 over 86,1 miljoen euro, als hij goed geteld heeft.

3.15. Tweede repliek van raadsheer Jan Debucquoy

3.15.1. Noodfonds bij Jeugd, Cultuur, Sport en Media

Jan Debucquoy belooft een schriftelijk antwoord met uitleg over het noodfonds bij Jeugd, Cultuur, Sport en Media, waarvoor in het rapport van het Rekenhof over de coronapremie op p. 17 over 65 miljoen euro wordt gesproken en in de tabel op p. 5 over 86,1 miljoen euro (bijlage 3).

3.16. Derde repliek van minister Matthias Diependaele

3.16.1. Toezeggingen inzake provisies en relanceplannen

Matthias Diependaele belooft nogmaals het beloofde overzicht te bezorgen. Hij acht het wel evident dat zijn collega's communiceren over wat zij aan het uitwerken zijn, en dat moet passen in hun recurrent beleid.

3.16.2. Band tussen besparingen en economische groei

Tot slot verzet hij zich tegen het argument van Hannelore Goeman dat na 2009 te snel besparingen zijn doorgevoerd. Alle landen die nog sneller gingen, zoals Nederland, kenden een bovengemiddelde groei.

V. Bespreking op woensdag 25 november 2020

1. Toelichting bij de bevoegdheden Justitie en Handhaving door minister Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme

Voor de toelichting van minister Zuhail Demir en het debat dat daar op volgde, wordt verwezen naar het verslag bij de begrotingsontwerpen 2021, behalve voor het debat op het elektronisch toezicht.

2. Bespreking

2.1. Tussenkomen van Lorin Parys

2.1.1. Elektronisch toezicht

Lorin Parys gaat in op het elektronisch toezicht, een dossier waarvoor Vlaanderen bevoegd werd in juli 2014 en waarvan hij kort de recente geschiedenis opfrist, die de vooruitgang in de processie van Echternach nog goed doet uitkomen.

De minister heeft ondertussen beslist de onderhandelingsprocedure en de aanbesteding stop te zetten. Nam zij die beslissing in samenspraak met de twee andere gemeenschappen die meededen? Wat nu? Wanneer begint de nieuwe aanbestedingsprocedure? Wat is in het beste geval de timing voor de nieuwe enkelbanden?

Zelf vindt hij het alvast een goede beslissing want de minister kan nu toch niet juridisch sluitend aankopen in het licht van het voortraject, nog afgezien van het risico dat het materiaal intussen verouderd is. De technische specificaties uit de huidige aanbestedingsprocedure stammen immers al uit 2016.

Het lid beveelt aan om van Vlaanderen tijdens deze legislatuur de voortrekker te maken van vernieuwend elektronisch toezicht. Hij wil nog weten of ondertussen

gegarandeerd is dat er in afwachting van de nieuwe bestelling genoeg materiaal is van de huidige leverancier om iedereen die een enkelband moet dragen, er een te geven. En wat is het hoogste dagcijfer waarover de minister sprak tijdens de coronapandemie?

In dat verband roept hij zijn collega's op om ook te pleiten voor samenwerkings-federalisme als het gaat over federale beslissingen met impact op Vlaanderen, zoals de beslissing om straffen om te zetten in het dragen van een enkelband, waarmee hij het overigens in vele gevallen niet eens is. De enkelband moet immers de juiste straf zijn en geen middel om plaats te creëren in gevangenissen. Wanneer is de volgende evaluatie met het oog op de afrekening met de federale overheid voor de extra enkelbanden die Vlaanderen heeft voorgefinancierd ten opzichte van het ijkpunt (regeling voorzien in de BFW)?

2.2. Tussenkost van Jo Brouns

2.2.1. *Wat betreft de justitiehuisen – elektronisch toezicht*

Het is goed dat het personeelsplan er is volgens *Jo Brouns*.

Belangrijk is dat er in een werkgroep gewerkt wordt aan een wetenschappelijk onderbouwd en gedragen beleid rond risicotaxatie. Hoe staat het met de timing?

Hoe staat het met de timing kwaliteitsregister Vlaamse forensisch deskundigen?

2.3. Tussenkost van Adeline Blancquaert

2.3.1. *Businesscontinuityplan van het VCET*

Bij het businesscontinuityplan van het VCET informeert *Adeline Blancquaert* of er ooit al incidenten (bijvoorbeeld een stroompanne) waren waardoor de werking van het centrum niet gegarandeerd kon worden. Hoe wordt die nu gegarandeerd in onvoorziene situaties? Wanneer is het plan klaar en wie stelt het op?

2.3.2. *Enkelbanden voor jeugddelinquenten*

In hoeverre verschilt een enkelband voor jeugddelinquenten van die voor volwassenen? Zij heeft er vragen bij dat de Vlaamse Regering een bestelling van dergelijk belang zo lang heeft laten uitlopen. Heeft zij zicht op de termijn waarbinnen de nieuwe bestelling geplaatst en geleverd zal worden? Zal worden onderzocht waar het bij de vorige bestelling exact is fout gelopen en wat de oorzaak is van de definitieve stopzetting?

Volgens de spreker heeft de minister, die toch al een jaar de verantwoordelijkheid draagt in dit dossier, het parlement in dit dossier voorgelogen. Al zes jaar lang loopt deze overheidsopdracht en nu wordt hij afgesloten zonder enig resultaat. Komt er een onderzoek naar de oorzaken van deze mislukking? De spreker verwacht daarop voldoende antwoorden.

2.4. Tussenkost van Ludwig Vandenhove

2.4.1. *Elektronisch toezicht*

In de BBT maakt de minister op p. 16 melding van een stijging van 44% van het aantal mensen onder elektronisch toezicht onder corona. Kan de minister zulke stijging de baas met een budgettaire toename ter zake van 87.000 euro? *Ludwig Vandenhove* wenst een duidelijk antwoord.

2.5. Tussenkoms van Gwendolyn Rutten

2.5.1. Enkelbanden

Ook *Gwendolyn Rutten* vraagt of er, los van de procedures, op dit moment voldoende enkelbanden zijn.

2.6. Replik van minister Zuhal Demir

2.6.1. Overheidsopdrachten enkelbanden

Zuhal Demir bevestigt dat de lopende procedure voor enkelbanden stopgezet is, ook door de andere deelstaten, en verzekert dat er extra enkelbanden zijn besteld, zowel als antwoord op de toevloed van aanvragen als voor de vernieuwing. De minister wilde immers op geen enkel ogenblik zonder zitten. Dat wordt dagelijks opgevolgd. Want de nood aan enkelbanden is moeilijk voorspelbaar.

Aan *Adeline Blancquaert* legt zij uit dat ze niet aan het parlement kon rapporteren over lopende overheidsopdrachten, anders moest ze zich voor de rechtbank verantwoorden. Een volksvertegenwoordiger hoort zoiets te weten.

2.6.2. Businesscontinuityplan voor de VCET

Het businesscontinuityplan van het VCET wordt dit jaar uitgerold. Doel is te verzekeren dat men niet met pannes te maken krijgt.

Voor de enkelbanden komt er niet 37.000 euro bij maar 3,25 miljoen euro, legt ze uit aan de *Ludwig Vandenhove*.

2.6.3. Enkelbanden in het jeugddelinquentierecht

Het systeem van enkelbanden in het jeugddelinquentierecht zal zeker verschillen van het huidige elektronisch toezicht. Het wordt gekoppeld aan jeugdhulpverlening. Zij wil de werkgroep met alle stakeholders de gelegenheid geven om van onderuit met een voorstel te komen.

2.7. Tweede repliek van minister Zuhal Demir

2.7.1. Overheidsopdracht enkelbanden

Tegenover mevrouw *Blancquaert* repliceert de minister dat zij nooit gezegd heeft dat er geen probleem was, wel dat de procedure liep maar dat zij net daarom niets kon zeggen. Dat zijn nu eenmaal de regels bij overheidsopdrachten.

VI. Bespreking op 1 december 2020

1. Verderzetting van de algemene bespreking

1.1. Optrekken van de coronaprovisies

Minister *Matthias Diependaele* herinnert eraan dat, omdat de evolutie onbekend is, de regering ervoor heeft gekozen zo lang mogelijk te wachten maar wel de toestand op de voet te volgen. Dat heeft uiteindelijk geleid tot de volgende beslissing: in 2020 wordt de provisie verder opgetrokken met 520 miljoen euro tot 3,52 miljard euro (amendement nr. 5 (*Parl.St.* VI.Parl. 2010-21, nr. 19/3)), en in 2021 wordt de provisie opgetrokken met 700 miljoen euro tot 1 miljard euro (amendement nr. 14 (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 15/3)). Deze voorstellen zijn in de regeringsvoorstellen op de begrotingen tweede aanpassing 2020 en 2021 verwerkt.

Daarnaast wordt de provisie in de begroting 2021 opgetrokken voor het sociaal akkoord VIA6, dat is gesloten voor 577 miljoen euro (recurrent) per jaar. Daarvoor was in een budget voorzien in de begroting 2021 van 286 miljoen euro. In de meerjarenbegroting was al in opstappen voorzien om op kruissnelheid tot 525 miljoen euro te komen in 2023. De 286 miljoen euro wordt bij amendement opgetrokken met 291 miljoen euro tot 577 miljoen euro (amendement nr. 14 (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 15/3)).

Björn Rzoska vraagt of het klopt dat de uitgaven die onder de verhoogde provisie vallen, pas bij de schuld worden gerekend op het moment dat ze worden geactiveerd, hoewel het om structurele uitgaven gaat. Begrijpt hij goed dat er pas dan impact is op het vorderingensaldo?

Matthias Diependaele antwoordt bevestigend. Hij herhaalt nogmaals dat de regering zo lang mogelijk gewacht heeft met de verhoging, met name tot de eerste dag van de laatste maand, om ervoor te zorgen dat alle kosten met betrekking tot corona gedekt zijn. Het blijft hoe dan ook een raming en de mogelijkheid bestaat dat zij niet volledig wordt opgenomen. Dat hangt af van de nieuwe ontwikkelingen, waarbij hij de heropening van niet-essentiële winkels als voorbeeld geeft.

Björn Rzoska erkent dat het heel snel gaat en heeft er dan ook begrip voor dat cijfers voortdurend worden aangepast. Hij probeert gewoon te volgen wat dat betekent voor het vorderingensaldo.

1.2. Appreciatie begrotingsaanpassing door de sp.a-fractie

De fractie van *Caroline Gennez* begrijpt dat de begroting opnieuw aangepast wordt, al blijft ze bij haar algemene standpunt over de relance en de 'new social deal'.

Een aantal onderdelen van de aanpassing steunt zij in het bijzonder, zoals de verschuivingen binnen Onderwijs voor de opvang van het tekort in duaal leren, het extra budget voor het ondersteuningsmodel in het basis- en secundair onderwijs, de extra middelen voor de ontwikkeling van het digitale aanmeldingssysteem en de nodige middelen voor de ontwikkeling van de niveautests NT2.

Ook de verhoging van de coronaprovisie met 250 miljoen euro is een goede zaak in het licht van de tweede golf. Een aantal sectoren moeten daarin gesteund worden met investeringen.

Matthias Diependaele corrigeert de cijfers die het lid aanhaalt voor de provisie. In 2020 wordt de provisie verder opgetrokken met 520 miljoen euro tot 3,52 miljard euro, en in 2021 met 700 miljoen euro tot 1 miljard euro.

2. Artikelsgewijze bespreking en stemmingen

2.1. Ontwerp van decreet houdende tweede aanpassing van de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2020

Op dit ontwerp van decreet worden geen amendementen ingediend. Het ontwerp van decreet houdende tweede aanpassing van de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2020 (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 18/1) wordt aangenomen met 7 stemmen tegen 3 bij 2 onthoudingen.

2.2. Ontwerp van decreet houdende tweede aanpassing van de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2020

2.2.1. *Begrotingstabel*

Op de begrotingstabel in dit ontwerp worden elf amendementen ingediend door de Vlaamse Regering en twee door leden van de sp.a-fractie.

Amendementen 1 en 2 voorgesteld door Caroline Gennez (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 19/2) strekken ertoe in het Beleidsdomein Werk en Sociale Economie, begrotingsprogramma Werk het totaal van programma D in VAK en VEK met 37 miljoen euro te verhogen.

Amendement 1 beoogt het totaal van het begrotingsprogramma met 17 miljoen euro te verhogen omdat de tweede golf van de corona-epidemie de dienstenchequemedewerkers opnieuw in een preciaire situatie drijft. Ze lopen immers een hoger risico om het coronavirus te krijgen doordat ze bij verschillende huishoudens langsgaan. Ook zijn er meldingen dat klanten zich niet altijd aan de opgelegde richtlijnen houden, zoals het dragen van een mondkap, en zo het risico op besmetting verhogen. Eerder werden er al middelen vrijgemaakt om bedrijven extra subsidies te geven tijdens de coronacrisis.

Bedoeling van dit amendement op de begrotingsaanpassing 2020 is het vrijmaken van middelen om met terugwerkende kracht poetshulpen een risicopremie te geven tijdens de maand december 2020. Die premie bedraagt 2 euro per uur. Met voorliggend amendement wordt voorzien in 17 miljoen euro om die premie te financieren. Gezien het aantal uitbetaalde dienstencheques in oktober en de daling ten opzichte van 2019 is dit voldoende om de extra kosten te compenseren.

Caroline Gennez bepleit dus een compensatie voor de huishoud- en poetshulpen die het risico nemen om ondanks corona toch te werken, en een voor hen die door overmacht technisch werkloos zijn. Het is billijk om niet alleen de werkgevers maar ook de werknemers te compenseren, oordeelt het lid.

Amendement nr. 2 van *Caroline Gennez* beoogt het totaal van hetzelfde programma Werk te verhogen met 20 miljoen euro vastleggings- en vereffeningskrediet. Veel dienstenchequemedewerkers bevinden zich regelmatig in tijdelijke werkloosheid omdat klanten afhaken. Er worden ook minder dienstencheques gebruikt dan vorig jaar. Hierdoor krijgen de poetshulpen slechts 70 procent van hun inkomen. Aangezien ze al een laag loon hebben (gemiddeld 1000 euro netto), kunnen poetshulpen hiermee niet langer de eindjes aan elkaar knopen.

Daarom worden met dit amendement middelen vrijgemaakt om met terugwerkende kracht in een looncompensatie te voorzien voor de dienstenchequemedewerkers die zich sinds oktober in tijdelijke werkloosheid bevinden tijdens de tweede coronapandemie. Met deze middelen vult de Vlaamse Regering de tijdelijke werkloosheidsuitkering van de dienstenchequemedewerkers aan tot 100 procent van hun normaal inkomen. Hiervoor wordt met dit amendement in 20 miljoen euro

voorzien. Dit bedrag is gebaseerd op het inkomensverlies van 30 procent en het verschil tussen het aantal gebruikte cheques in 2020 ten opzichte van 2019.

Het voorstel om de compensatie voor de onmogelijkheid om te gaan werken vanwege corona op te trekken van de 70% van de technische werkloosheid naar 100% bestaat al in Brussel en Wallonië, met een uitstroom tot gevolg van huishoudhulp die de oversteek naar de andere gewesten wagen. Vlaanderen kan niet achter blijven in een sector waarin 750.000 mensen werken en die bijna voor 100% door de overheid gefinancierd wordt, op de klantenbijdrage na.

Ze herinnert tot slot aan de resolutie die het Vlaams Parlement voor het reces goedkeurde over de versterking van de dienstencheques (voorstel van resolutie over de versterking van de rentabiliteit en de werkbaarheid in de dienstenchequesector van Caroline Gennez, Axel Ronse, Robrecht Bothuyne, Tom Ongena en Imade Annouri (*Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 414/1)). Zij roept de leden van de meerderheid op de daad bij het woord te voegen.

Minister *Matthias Diependaele* antwoordt dat het Vlaamse beleid wel degelijk voor ondersteuning zorgt. Anders echter dan Brussel en Wallonië acht de regering het vergoeden van niet-gepresteerde uren de verkeerde invalshoek en geeft zij er de voorkeur aan om per gewerkt uur een bedrag te investeren in beschermingsmiddelen, waardoor men mensen in veilige omstandigheden aan het werk kan houden. Als er problemen overblijven, moeten die uiteraard aangepakt worden. Dat neemt niet weg dat ervoor kiezen om mensen te vergoeden om thuis te zitten, ertoe zal leiden dat de samenleving als totaliteit langer en zwaarder de gevolgen zal dragen van de crisis. Hij beveelt dan ook aan het amendement af te keuren.

Philippe Muyters steunt de minister. Het bedrag waarin is voorzien om in veilige omstandigheden aan het werk te gaan, belooft 2,77 euro per uur. Hij roept op om vooral erop in te zetten dat iedereen die wil en kan gaan werken, dat op een veilige manier doet.

Caroline Gennez verzekert dat ook zij ondersteunt wat de Vlaamse Regering doet. Uiteraard moeten de werkgevers gecompenseerd worden voor hun investeringen in veiligheid. Zij is ervan overtuigd dat de meeste medewerkers ook willen werken. Waarom mogen zij niet beloond worden met een risicopremie? Bovendien mogen zij niet het slachtoffer zijn van de beslissing van een klant om geen huishoudhulp te ontvangen vanwege ziekte of uit angst daarvoor. Die onderdelen ontbreken in de aanpak van de regering.

Doel van de amendementen nr. 1 en 2 is niet alleen de werkgevers maar ook de werknemers door de crisis te helpen. Het gaat om mensen die gemiddeld duizend euro per maand verdienen. Als dat inkomen noodgedwongen tot 70% gereduceerd wordt, gaan ze snel kopje onder. Men kan de amendementen ook zien als een vorm van crisisbeheer en relancebeleid. Het lid had begrepen dat het de doelstelling was van de Vlaamse Regering om de koopkracht op peil te houden en zo de economie te stimuleren. Ze wijst erop dat mensen met het genoemde inkomensniveau niet sparen, maar elke euro(cent) in de economie injecteren. Zij roept nogmaals tot bezinning over haar voorstellen, die tijdelijk van aard zijn en passen binnen de aanpak van de tweede coronagolf.

Matthias Diependaele blijft bij de keuze van de Vlaamse overheid om mensen in veilige omstandigheden aan het werk te houden en ervoor te zorgen dat ze dus geen risico moeten nemen. Dat is een beter signaal dan de middelen uit te geven aan een risicopremie. Hij wijst er haar bovendien op dat zij evengoed een amendement kan indienen voor anderen die moeten blijven werken zoals kassier(sters), chauffeurs van het openbaar vervoer of ordepersoneel. Hoe meer men inzet op improductiviteit in de plaats van de economie draaiend te houden, hoe langer en

zwaarder de gevolgen van de crisis zullen zijn voor de gehele samenleving, waar- schuwt hij.

Van *Caroline Gennez* mogen de genoemde beroepsgroepen ook een extraatje krij- gen, maar het verschil is wel dat 1,3 miljard euro Vlaams belastinggeld recht- streeks geïnvesteerd wordt in het dienstenchequesysteem en dat de Vlaamse overheid door de minderuitgaven de middelen in de hand heeft om de medewer- kers een extraatje geven. Zij herhaalt ook haar argumenten over Brussel en Wal- lonië.

Philippe Muyters is evenmin overtuigd als de minister. Zeggen dat er geld is omdat er minder uitgaven zijn, is een verkeerd signaal in een tijd van oplopende schuld. Die moet ooit terugbetaald worden. Mensen aan het werk houden, in veilige om- standigheden, blijft de beste keuze, ook in vergelijking met Brussel en Wallonië.

Beide amendementen (nr. 1 en 2) worden verworpen met 8 stemmen tegen 2 bij 2 onthoudingen.

Door de Vlaamse Regering worden ingevolge de opmerkingen in het verslag van het Rekenhof over het onderzoek van de Vlaamse begroting voor 2021 en van de tweede aanpassing van de begroting voor 2020 (*Parl.St. VI.Parl. 2020-21, nr. 16/1*) 13 amendementen ingediend (*Parl.St. VI.Parl. 2020-21, nr. 19/3*). 11 daar- van slaan op de begrotingstabel, 2 op het corpus van het decreet.

Op te merken valt dat in de begrotingstabel die werd gevoegd bij het ontwerp slechts drie beleidsdomeinen waren opgenomen. Amendementen op andere be- leidsdomeinen leiden tot bijkomende amendementen om de begrotingen van de desbetreffende beleidsdomeinen ook op te nemen in de begrotingstabel.

Aangezien zulke amendementen tot technische problemen in de parlementaire ver- werking van deze amendementen leiden en de invoeging van de volledige begro- tingstabel – waarin alle aangenomen amendementen zijn verwerkt – transparanter en handiger is, werd in overleg tussen het kabinet van de minister van Financiën en Begroting en het commissiesecretariaat beslist de amendementen met nr. 10, 12 en 15 in te trekken en te vervangen door één technische correctie waarbij de volledige begrotingstabel (met daarin de door commissie goedgekeurde amende- menten) wordt ingevoegd.

De amendementen nr. 5 en 6 worden aangenomen met 8 stemmen bij 4 onthou- dingen.

De amendementen nr. 7 tot en met 9 worden aangenomen met 9 stemmen bij 2 onthoudingen.

De amendementen nr. 10, 12 en 15 worden ingetrokken.

De amendementen nr. 11 en 13 worden aangenomen met 9 stemmen bij 2 ont- houdingen.

Amendement nr. 14 wordt aanvaard met 8 stemmen bij 4 onthoudingen.

De aldus geamendeerde begrotingstabel (met inbegrip van de verwerking van de technische correctie die het gevolg is van de aangenomen amendementen op de begrotingstabel) wordt aangenomen met 8 stemmen tegen 2 bij 2 onthoudingen.

2.2.2. *Corpus van het decreet*

Artikel 1

Amendement nr. 3 van de Vlaamse Regering en het aldus geamendeerde artikel 1 wordt aangenomen met 8 stemmen bij 4 onthoudingen.

Artikel 2

Op artikel 2 wordt geen amendement ingediend. Artikel 2 wordt aangenomen met 8 stemmen bij 4 onthoudingen.

Artikel 3 (nieuw)

Amendement nr. 4 van de Vlaamse Regering wordt aangenomen met 8 stemmen bij 4 onthoudingen en wordt artikel 3.

2.3. Eindstemming

Het aldus gewijzigde ontwerp van decreet houdende tweede aanpassing van de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2020 wordt aangenomen met 8 stemmen tegen 3 bij 2 onthoudingen.

Steven VANDEPUT,
voorzitter

Philippe MUYTERS,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

bbp	bruto binnenlands product
BBT	beleids- en begrotingstoelichting
BFW	Bijzondere Financieringswet
ESR	Europees Systeem van Nationale en Regionale Rekeningen
GIP	geïntegreerd investeringsprogramma
HRF	Hoge Raad van Financiën
ICT	informatie- en communicatietechnologie
IT	informatietechnologie
imec	interuniversitair Micro-elektronicacentrum
kmo	kleine of middelgrote onderneming (meervoud = kmo's: kleine en middelgrote ondernemingen)
Lantis	Leefbaar Antwerpen door Innovatie en Samenwerken
MOW	Mobiliteit en Openbare Werken (beleidsdomein van de Vlaamse overheid)
NT2	Nederlands als tweede taal
O&O	onderzoek en ontwikkeling
PMV	ParticipatieMaatschappij Vlaanderen
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
VAF	Vlaams Audiovisueel Fonds
VAK	vastleggingskrediet
VCET	Vlaams Centrum Elektronisch Toezicht
VCO	Vlaamse Codex Overheidsfinanciën
VEK	vereffeningskrediet
VFL	Vlaams Fonds voor de Letteren
VRT	Vlaamse Radio- en Televisieomroeporganisatie